

ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3/1981
(ΦΕΚ 20 τ.Β' /19-1-1981)

[Όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τις 3α/1981,
3β/1983, 3γ/1995 και 3δ/1995 Πυρ/κές Διατάξεις και ισχύει]

"Περί λήψεως βασικών μέτρων Πυροπροστασίας εις αιθούσας συγκεντρώσεως κοινού"

Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

Εν Αθήναις σήμερον την 8ην του μηνός Οκτωβρίου του έτους 1980, ημέραν της εβδομάδος Τετάρτη ημείς, ο Αρχηγός του Πυροσβεστικού Σώματος Παναγιώτης Ποτουρίδης του Δημοσθένους, αποσκοπούντες εις τον προσδιορισμόν των βασικών μέτρων Πυροπροστασίας εις αιθούσας συγκεντρώσεως κοινού, δια την πρόληψιν πυρκαϊών, ατυχημάτων, διάσωσιν ατόμων και υλικών αγαθών, τα οποία ευρίσκονται ή διακινούνται εντός αυτών και λαβόντες υπ' όψιν τας διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 616/1977 «περί εκδόσεως Πυροσβεστικών Διατάξεων», ορίζομεν:

Άρθρον 1

Αίθουσες συγκέντρωσης κοινού
[όπως αντικαταστάθηκε με την 3γ/1995 (ΦΕΚ 717/Β/18-8-1995) Πυρ/κή Διάταξη]

1.- Στις αίθουσες συγκέντρωσης κοινού περιλαμβάνονται κτίρια ή τμήματα κτιρίων, υπαίθριοι ή ημιυπαίθριοι χώροι κτιρίων και οικοπέδων στα οποία συγκεντρώνεται κοινό για κοινωνικές, οικονομικές, πολιτιστικές, θρησκευτικές, ψυχαγωγικές, επιστημονικές και αθλητικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες καθώς και για την αναμονή συγκοινωνιακών μέσων, όπως συνεδριακά κέντρα, αίθουσες διαλέξεων, συναυλιών, δικαστηρίων, συμβουλίων, αμφιθέατρα και μεγάλες αίθουσες διδασκαλίας, ναοί, χώροι εκθέσεων, μουσεία, χώροι αναμονής συγκοινωνιακών μέσων, αίθουσες γυμναστικής, άθλησης, χορού, εντευκτήρια, εστιατόρια, ζαχαροπλαστεία, καφενεία, κέντρα διασκέδασης, λέσχες, μπάρ .

2.- Σε κτίρια των οποίων τμήμα ή τμήματα χρησιμοποιούνται ως αίθουσες συγκέντρωσης κοινού , η παρούσα Πυροσβεστική Διάταξη έχει εφαρμογή μόνο σε αυτά.

3.- Σε βιομηχανικές εγκαταστάσεις που υφίστανται χώροι εστίασης και αναψυχής για χρήση από τους εργαζόμενους σ'αυτές, όπως εστιατόρια, αναψυκτήρια δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παρούσας. Οι χώροι αυτοί θα καλύπτονται από τα μέτρα και μέσα πυροπροστασίας που προβλέπονται για τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις.

4.- Ιδιοκτήτες, μισθωτές ή με οποιονδήποτε τρόπο εκμεταλλευόμενοι τη χρήση αιθουσών συγκέντρωσης κοινού, που εμπίπτουν στις διατάξεις της παρούσας Πυροσβεστικής Διάταξης υποχρεούνται να εξασφαλίζουν την αποτελεσματική προστασία του προσωπικού και του κοινού κατά των κινδύνων της πυρκαγιάς και άλλων κινδύνων, σύμφωνα με τη Διάταξη αυτή.

5.- Οι διατάξεις της παρούσας Πυροσβεστικής Διάταξης δεν έχουν εφαρμογή σε χώρους συγκέντρωσης κοινού που υπάγονται στις διατάξεις των Α.Ν. 445/1937 και 446/1937, όπως αυτές συμπληρώθηκαν μεταγενέστερα με το Β.Δ. 15/17-5-1956.

Άρθρον 2

Κατηγορίες αίθουσών συγκέντρωσης κοινού
[όπως αντικαταστάθηκε με την 3γ/1995 (ΦΕΚ 717/Β/18-8-1995) Πυρ/κή Διάταξη]

Οι αίθουσες συγκέντρωσης κοινού, ανάλογα με τη χωρητικότητα ατόμων, κατατάσσονται στις εξής κατηγορίες :

- α. ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ "Α" χωρητικότητας μέχρι 200 άτομα.
- β. ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ "Β" χωρητικότητας από 201 μέχρι 1000 άτομα.
- γ. ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ "Γ" χωρητικότητας από 1001 άτομα και άνω.

Άρθρον 3

Γενικά μέτρα

1. Εις κτίρια πυραντόχου κατασκευής, υπό την έννοια των αναφερομένων πυριμάχων κατασκευών του άρθρου 4 του κανονισμού θεάτρων κλπ., επιτρέπεται η χρησιμοποίησης χώρων, ως αίθουσών συγκέντρωσης κοινού, που υπάρχουν εις ορόφους κειμένους εις το ύψος των κυρίων εξόδων και τους υπερκείμενους τούτων ορόφους. Είναι δε όροφος των κυρίων εξόδων του κτιρίου, δια την έννοια της παρούσης διατάξεως, ο όροφος εις τον οποίον ευρίσκεται η κύρια είσοδος του κτιρίου.
- 2.- Αίθουσαι συγκέντρωσης κοινού δύνανται να λειτουργήσουν εις ορόφους, πυραντόχων κτιρίων, υποκειμένους των ορόφων των κυρίων εξόδων μόνον εφ' όσον αι αίθουσαι αύται και αι εξ αυτών οδεύσεις διαφυγής, μέχρι της κυρίας εξόδου του κτιρίου, διαθέτουν πλήρες αυτόματων σύστημα καταιονισμού ύδατος «SPRINKLER» εκτός εάν αι αίθουσαι αύται επικοινωνούν απ' ευθείας με ελεύθερον χώρον προσφέροντα ασφαλή διαφυγήν εις το κοινό.
- 3.- Εις κτίρια μη πυραντόχου κατασκευής, επιτρέπεται η χρησιμοποίησης χώρων ως αίθουσών συγκέντρωσης κοινού των κατηγοριών Α' και Β', μόνον εις τον όροφον των κυρίων εξόδων των.
- 4.- Αι αίθουσαι συγκέντρωσης κοινού επιβάλλεται να χωρίζονται, των λοιπών χώρων του κτιρίου, δια πυραντόχου κατασκευής, αντοχής κατ'ελάχιστον, δύο (2) ωρών εις πυρκαϊάν.

Άρθρον 4

Υπολογισμός αριθμού ατόμων
[όπως αντικαταστάθηκε με την 3γ/1995 (ΦΕΚ 717/Β/18-8-1995) Πυρ/κή Διάταξη]

- 1.- Ο πληθυσμός κάθε αίθουσας συγκέντρωσης κοινού υπολογίζεται ως εξής:

A. Χώροι με σταθερές θέσεις :

Όπου υπάρχουν σταθερές θέσεις με ατομικά καθίσματα ο πληθυσμός είναι ίσος με τον αριθμό των καθισμάτων. Όπου υπάρχουν συνεχή καθίσματα, όπως πάγκοι, κερκίδες κ.λ.π. ο πληθυσμός υπολογίζεται με βάση την αναλογία 1 άτομο / 0.45 μέτρα μήκους καθίσματος.

B. Χώροι χωρίς σταθερές θέσεις :

(1). Σε πολυσύχναστους χώρους ο πληθυσμός υπολογίζεται με βάση την αναλογία 1 άτομο / 0.65 τετραγωνικά μέτρα εμβαδού δαπέδου.

(2). Σε χώρους μικρότερου συνωστισμού, όπως εστιατόρια, καφενεία, ζαχαροπλαστεία, λέσχες, αίθουσες συνεδριάσεων, μουσεία, βιβλιοθήκες, μόνιμα εκθεσιακά κέντρα, κέντρα διασκέδασης, μπαρ, ο πληθυσμός υπολογίζεται με βάση την αναλογία 1 άτομο / 1.40 τετραγωνικά μέτρα εμβαδού δαπέδου.

(3). Σε αίθουσες αναμονής ή χώρους ορθίων ο πληθυσμός υπολογίζεται με βάση την αναλογία 1 άτομο / 0.35 τετραγωνικά μέτρα εμβαδού δαπέδου.

(4). Για αθλούμενους σε χώρους άσκησης και αθλοπαιδιών , όπως σε αγωνιστικούς χώρους γυμναστηρίων , σε αίθουσες γυμναστικής, χορού, ο πληθυσμός υπολογίζεται με βάση την αναλογία 1 άτομο/5 τετραγωνικά μέτρα εμβαδού δαπέδου.

(5). Για αθλούμενους σε αίθουσες δεξαμενών των κολυμβητηρίων ο πληθυσμός υπολογίζεται με βάση την αναλογία 1 άτομο/5 τετραγωνικά μέτρα επιφανείας νερού.

2.- Για τον υπολογισμό των παραπάνω εμβαδών λαμβάνονται υπόψη μόνο οι επιφάνειες δαπέδων των κυρίων χώρων που προορίζονται για την εκάστοτε δραστηριότητα περιλαμβανομένων και των διαδρόμων κυκλοφορίας που βρίσκονται μέσα σ' αυτούς.

3.- Κατά τον υπολογισμό του πληθυσμού αιθουσών συγκέντρωσης κοινού πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και τα εξής :

α) Ένας χώρος συγκέντρωσης κοινού μπορεί να έχει μία αποκλειστική δραστηριότητα ή να προσφέρεται για πολλαπλές μη ταυτόχρονες δραστηριότητες.

β) Ένας χώρος συγκέντρωσης κοινού μπορεί κατά τη λειτουργία του να έχει διαφορετικές πυκνότητες συγκέντρωσης του κοινού κατά περιοχές του, ήτοι περιοχή με σταθερές θέσεις και περιοχή χωρίς σταθερές θέσεις.

γ) Ένας ενιαίος χώρος μπορεί να έχει περιοχές με διαφορετικές δραστηριότητες συγκέντρωσης κοινού ταυτόχρονα .

Για την περίπτωση (α) ως πληθυσμός του χώρου θεωρείται αυτός της δυσμενέστερης δραστηριότητας, για δε τις περιπτώσεις (β) και (γ) πληθυσμός του χώρου θεωρείται το άθροισμα των επί μέρους συναθροίσεων.

4.- Σε κάθε αίθουσα συγκέντρωσης κοινού χωρίς σταθερές θέσεις αναρτάται σε εμφανές σημείο κοντά στην είσοδο αυτής πινακίδα, στην οποία αναγράφεται ο ανώτερος επιτρεπόμενος αριθμός ατόμων . Υπεύθυνος για την ανάρτηση και διατήρηση της πινακίδας αυτής είναι ο εκμεταλλευτής της αίθουσας.

Άρθρον 5

Έξοδοι κινδύνου - Οδεύσεις διαφυγής

1.- Δια του όρου "ΕΞΟΔΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΥ", κατά την έννοια της παρούσης διατάξεως, νοούνται θύραι αι οποίαι οδηγούν απ' αυθείας έξω του κτιρίου εις ασφαλή ελεύθερον χώρον ή κοινόχρηστον οδόν ή εις οιανδήποτε προστατευομένην οδόν διαφυγής.

2.- Δια του όρου "ΟΔΕΥΣΙΣ ΔΙΑΦΥΓΗΣ" νοείται μια συνεχής, ασφαλής και άνευ εμποδίων πορεία προς την έξοδον εξ οιουδήποτε σημείου κτιρίου προς μίαν κοινόχρηστον οδόν ή ασφαλή χώρον. Εις τας οδεύσεις διαφυγής περιλαμβάνονται περάσματα, προθάλαμοι, κλιμακοστάσια και κυλιόμενες κλίμακες συμφώνως προς το Παράρτημα «ΣΤ» της παρούσης.

3.- Ανελκυστήρες δεν λογίζονται ως έξοδοι.

4.- Η απόστασις οιουδήποτε σημείου του κτιρίου ή αιθούσης συγκεντρώσεως εκ της πλησιεστέρας εξόδου πρέπει να μην υπερβαίνει τα 45 μέτρα και εις περίπτωσιν κατά την οποίαν υφίσταται πλήρης κάλυψις δι' αυτομάτου συστήματος καταιονισμού δι' ύδατος «SPRINKLER» τα 60 μέτρα.

5.- Άπαντα τα κλιμακοστάσια και τα κατακόρυφα ανοίγματα εις κτίρια εις τα οποία υπάρχουν αίθουσαι συγκεντρώσεως κοινού πρέπει να είναι πυραντόχου κατασκευής και διαχωρισμένα εκ των υπολοίπων χώρων του κτιρίου με διαχωρίσματα πυράντοχα, κατ' ελάχιστον δύο (2) ωρών.

Αι θύραι επί των διαχωρισμάτων να είναι της αυτής πυραντοχής.

6.- Κλιμακοστάσια μεταξύ κυρίως ορόφου και εξώστου εις θέατρα και αιθούσας διαλέξεων επιτρέπεται να είναι ανοικτά.

Άρθρον 6

Πλάτος εξόδων κινδύνου

[όπως συμπληρώθηκε με την 3δ/1995 (ΦΕΚ 959/Β /22-11-1995) Πυρ/κή Διάταξη]

- 1.- Ο προσδιορισμός του πλάτους των εξόδων κινδύνου καθορίζεται με βάση την μονάδα πλάτους εξόδου, η οποία είναι 55 εκατοστά του μέτρου. Είναι δε μονάς πλάτους το απαιτούμενο πλάτος δια την διέλευσιν ενός ατόμου.
- 2.- Τα ανοίγματα των εξόδων κινδύνου, εις μονάδας πλάτους, πρέπει να είναι :
  - α) Δι' απάσας τας θύρας αι οποίαι οδηγούν εκ του ισογείου εις το εξωτερικόν του κτιρίου, με διαφοράν δαπέδου μέχρι τρεις (3) βαθμίδας, μία (1) μονάς πλάτους δια κάθε εκατόν(100) άτομα.
  - β) Δι' απάσας τας εσωτερικάς, εξωτερικάς και κυλιόμενας κλίμακας μία (1) μονάς πλάτους δια κάθε εξήκοντα (60) άτομα.
  - γ) Δι' απαντας τους άλλους τύπους εξόδων, μία (1) μονάς πλάτους δια κάθε εβδομήκοντα πέντε (75) άτομα.
  - δ) Ανεξαρτήτως των ανωτέρω υπολογισμών, το ελάχιστον πλάτος μιας εξόδου κινδύνου, δι' αιθούσας συγκεντρώσεως κοινού της Κατηγορίας "Α" πρέπει να είναι εν (1) μέτρον και δέκα (10) εκατοστά (1,10), ήτοι δύο (2) μονάδες πλάτους. Κατ' εξαίρεση έξοδοι κινδύνου αιθουσών συγκέντρωσης κοινού με πληθυσμό μικρότερο των πενήντα (50) ατόμων επιτρέπεται να έχουν ελάχιστο πλάτος 0,90 μέτρα και φορά ανοίγματος προς τα μέσα.

Άρθρον 7

Αριθμός εξόδων κινδύνου

[όπως τροποποιήθηκε με την 3γ/1995 (ΦΕΚ 717/Β/18-8-1995) Πυρ/κή Διάταξη]

- 1.- Κάθε αίθουσα συγκέντρωσης κοινού κατηγορίας "Α" υποχρεούται να διαθέτει δύο (2) εξόδους κινδύνου προς κοινόχρηστη οδό ή πόρτες προς διάδρομο ή άλλους χώρους που να οδηγούν από διαφορετικές κατευθύνσεις σε δύο ανεξάρτητες οδούς διαφυγής . Κατ' εξαίρεση αίθουσες συγκέντρωσης κοινού με πληθυσμό μικρότερο των 50 ατόμων επιτρέπεται να διαθέτουν μία (1) έξοδο, εφόσον δεν στεγάζονται σε ορόφους υποκείμενους των κυρίων εξόδων του κτιρίου.
- 2.- Εκάστη αίθουσα συγκεντρώσεως κοινού Κατηγορίας "Β" (201-1000 άτομα) πρέπει να διαθέτη δύο (2) εξόδους κινδύνου ευρισκομένης της μιας μακράν της άλλης και εφ' όσον ο αριθμός των ατόμων υπερβαίνει τα εξακόσια (600) άτομα, κατ' ελάχιστον τρεις (3) εξόδους κινδύνου.
- 3.- Εκάστη αίθουσα συγκεντρώσεως κοινού Κατηγορίας "Γ" (1001 άτομα και άνω) πρέπει να διαθέτει πέραν των τριων (3) εξόδων κινδύνου και μίαν επί πλέον έξοδον κινδύνου δια κάθε 300 άτομα ή κλάσμα αυτών.
Αι έξοδοι κινδύνου πρέπει να ευρίσκωνται μακράν αλλήλων και η μία εξ αυτών εις αντίθετον πλευράν.

Άρθρον 8

Φωτεινή Σήμανσις.

- 1.- Οι πινακίδες που προβλέπονται από τας διατάξεις του Π.Δ.422/8.6.1979 πρέπει να είναι τοποθετημένες εις εκάστην θύραν εξόδου και όπου υπάρχει αλλαγή κατευθύνσεως των οδεύσεων διαφυγής.
- 2.- Εκάστη πινακίς πρέπει να είναι κανονικώς φωτισμένη δια λαμπτήρος ισχύος ουχί μικροτέρας των τεσσάρων (4) Watts και να τροφοδοτήται από το ηλεκτρικόν δίκτυον της πόλεως.
Εις εκάστην περίπτωσιν διακοπής της παροχής του γενικού δικτύου πρέπει να συνεχίζεται η τροφοδότησις της αυτομάτως, εξ ασφαλούς λειτουργίας εφεδρικής πηγής η οποία να καλύπτει την κανονικήν λειτουργίαν της επί μίαν (1) ώραν, κατ' ελάχιστον.
- 3.- Η μεταγωγή της τροφοδοσίας του συστήματος φωτισμού των εξόδων κινδύνου από το δίκτυον της πόλεως προς την εφεδρικήν πηγήν και αντιστρόφως, πρέπει να γίνεται αυτομάτως και άνευ ανθρωπίνου χειρισμού, εις χρονικόν διάστημα ουχί μεγαλύτερον των δέκα (10) δευτερολέπτων.

Άρθρον 9

Φωτισμός οδεύσεων διαφυγής

- 1.- Ο φωτισμός των οδεύσεων διαφυγής πρέπει να είναι συνεχής, τεχνητός και να διαρκή όσον και η λειτουργία των αιθουσών, η δε απόδοσις της φωτεινότητας να είναι, κατ' ελάχιστον, 0,5 LUX, μετρουμένης εις το δάπεδον.
- 2.- Τα φωτιστικά στοιχεία των οδεύσεων διαφυγής να είναι διατεταγμένα κατά τοιούτον τρόπον, ώστε η βλάβη ενός στοιχείου να μην αφήνει σκοτεινήν περιοχήν.
- 3.- Η παροχή ηλεκτρικής ενεργείας δια τον φωτισμόν των οδεύσεων διαφυγής πρέπει να είναι από το δίκτυον της πόλεως και εις περίπτωσιν διακοπής τούτου να συνεχίζεται η τροφοδότησίς του, αυτομάτως, από εφεδρικήν πηγήν, η οποία να καλύπτει την κανονικήν λειτουργίαν του επί μίαν (1) ώραν κατ' ελάχιστον, ως εις τας παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 8 της παρούσης Διατάξεως ορίζεται.
- 4.- Κατά τας ώρας μη λειτουργίας των αιθουσών συγκεντρώσεως κοινού πρέπει να λειτουργούν ειδικά φωτιστικά στοιχεία ασφαλείας, τα οποία να τροφοδοτούνται από ανεξάρτητον κύκλωμα και να διακόπτεται η παροχή ρεύματος εις το κυρίως δίκτυον της αιθούσης από τον πίνακα διανομής.

Άρθρον 10

Έγκαιρος προειδοποίησις ενάρξεως πυρκαϊάς
[όπως τροποποιήθηκε με την 3γ/1995 (ΦΕΚ 717/Β/18-8-1995) Πυρ/κή Διάταξη]

- 1.- Εις χώρους υψηλού βαθμού κινδύνου κτιρίων εις τα οποία στεγάζονται αίθουσαι συγκεντρώσεως κοινού, πρέπει να τοποθετήται σύστημα αυτομάτου ανιχνεύσεως πυρκαϊάς, συμφώνως προς το ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Α" της παρούσης. Ως χώρος υψηλού βαθμού κινδύνου νοείται κάθε εστεγασμένος χώρος εις τον οποίον υπάρχει πιθανότης εμφανίσεως και ταχείας εξαπλώσεως πυρκαϊάς με κίνδυνον παγιδεύσεως ατόμων εξ αυτής, λόγω των ευφλέκτων υλικών τα οποία υπάρχουν εντός αυτού.
- 2.- Όλα τα κτίρια που στεγάζουν αίθουσες συγκέντρωσης κοινού των κατηγοριών «Β» και «Γ» υποχρεούνται να τοποθετούν σύστημα χειροκίνητης ενεργοποίησης συναγερμού, για την έγκαιρη εκκένωση σε περίπτωση πυρκαϊάς ή άλλου συμβάντος. Το σύστημα χειροκίνητης ενεργοποίησης του κοινού θα είναι σύμφωνα με το παράρτημα "Α" της παρούσας διάταξης.
- 3.- Όπου απαιτείται τοποθέτησις αυτομάτου συστήματος καταιονισμού ύδατος "SPRINKLER", υπό της παρούσης διατάξεως, τούτο να θέτη εις λειτουργίαν το σύστημα συναγερμού άμα τη δημιουργία ροής ύδατος εις τον κατακόρυφον σωλήνα τροφοδοσίας του.
- 4.- Τα ανωτέρω συστήματα των παραγράφων 1,2 και 3 του παρόντος άρθρου πρέπει να συνδέωνται μετά των ηχητικών και φωτιστικών μέσων συναγερμού, σειρήνας, βομβητάς, κώδωνας και φωτεινούς επαναλήπτας.
- 5.- Εις αιθούσας συγκεντρώσεως κοινού αι οποίαι διαθέτουν σκηνήν προς παρουσίαν παραστάσεων ή οθόνην προς προβολήν FILMS, εικόνων και ετέρου συναφούς υλικού πρέπει να εφαρμόζωνται και τα κάτωθι μέτρα :
  - α) Τα ηχητικά και φωτεινά σήματα συναγερμού να μην ακούωνται από την αίθουσαν θεατών αλλά να δίδωνται εκτός του χώρου των καθημένων, εις το γραφείον του υπευθύνου Πυροπροστασίας, τα παρασκήνια και λοιπούς χώρους, προς αποφυγήν δημιουργίας πανικού.
  - β) Να ειδοποιείται αμέσως η Πυροσβεστική Υπηρεσία και ακολούθως να γίνεται προσπάθεια κατασβέσεως της πυρκαϊάς από το προσωπικόν πυρασφαλείας της επιχειρήσεως, χωρίς τούτο να καθυστερή ή δυσχεραίνη την έξοδον του κοινού εκ του κτιρίου.
  - γ) Να υπάρχη μεγαφωνικόν σύστημα δια του οποίου να καθοδηγήται το κοινόν προς τας εξόδους κινδύνου με τάξιν.

6.- Τα σήματα συναγερμού να δίδονται ως κατωτέρω :

α) Ηχητικών σήμα το οποίο να δίδη:

(1) Διακοπτομένην ήχησιν των κωδώνων (γκόνγκ) η οποία να σημαίνει ειδοποίησιν του προσωπικού Πυροπροστασίας δι' εκδήλωσιν πυρκαϊάς και προετοιμασίαν εκκενώσεως της αιθούσης.

(2) Συνεχιζομένην ήχησιν των κωδώνων η οποία σημαίνει έναρξιν εκκενώσεως της αιθούσης.

β) Φωτεινόν σήμα το οποίον συμπληρώνει το ηχητικόν με αντίστοιχα φωτεινά σήματα, ως ακολούθως:

(1) Δια την περίπτωσιν της παραγράφου βα (1) του παρόντος με αφεσβενόμενον φως, εις κύκλους μεγάλης περιόδου, π.χ. 5 δευτερόλεπτα των φωτεινών στοιχείων.

(2) Δια την περίπτωσιν της παραγράφου βα (2) με σταθερόν φως των φωτεινών στοιχείων.

Άρθρον 11

Προληπτικά μέτρα

1.- Εις αιθούσας συγκεντρώσεως κοινού.

α) **Απαγορεύεται :**

(1) Η τοποθέτησις μονίμως ή προσωραίρως εις τας διόδους, κλίμακας οδεύσεων διαφυγής και εξόδους κινδύνου, επίπλων και γενικώς αντικειμένων δυναμένων να μειώσουν το πλάτος αυτών ή να παρακωλύσουν οπωσδήποτε την ελευθέραν κυκλοφορίαν του κοινού εις περίπτωσιν κινδύνου.

(2) Η εγκατάστασις προβολέων μεγάλης ακτινοβολουμένης θερμότητος άνευ προστατευτικών διατάξεων αποτρεπτικών προκλήσεως πυρκαϊάς εις υλικά εύφλεκτα.

(3) Η χρήσις υλικών διακοσμήσεως, καιομένων ζωηρώς μετά φλογός, προς διακόσμησιν τοίχων και ορόφων απάντων των χώρων.

(4) Η διακόσμησις των οδεύσεων διαφυγής και εξόδων κινδύνου δι' υλικών αναφλεξίμων.

(5) Η ανάρτησις και τοποθέτησις εις χώρους ανοικτούς εις το κοινόν μπαλονίων πεπληρωμένων δι' ευφλέκτων αερίων.

(6) Η ύπαρξις και η τοποθέτησις εις χώρους ανοικτούς εις το κοινόν πτητικών υγρών καυσίμων, ευφλέκτων διαλυτών, δοχείων αεροζόλ, των οποίων η βασική σύστασις είναι ο υγροποιημένος υδρογονάνθραξ.

(7) Το κάπνισμα και η χρήσις οιασδήποτε γυμνης φλογός εις χώρους υψηλού βαθμού κινδύνου ή τοιούτους καθοριζομένους υπό της Πυροσβεστικής Αρχής κατά την κρίσιν αυτής περί του κινδύνου τούτου.

(8) Η χρήσις στακτοδοχείων και καλάθων αχρήστων, εξ αναφλεξίμου υλικού ή μετά πλευρικών οπών.

(9) Η θέρμανσις των αιθουσών δια θερμαστρών οιοδήποτε καυσίμου και ηλεκτρικών τοιούτων, εφ' όσον έχουν εκτεθειμένας ή ορατάς πυρακτωμένας επιφανείας.

(10) Η ύπαρξις κυλίνδρων περιεχόντων αέρια καύσιμα υπό πίεσιν (υγραέριον) πέραν των απολύτως απαραίτητων δια την λειτουργίαν των αναγκαιουσών συσκευών.

β) **Επιβάλλεται :**

(1) Οι χώροι υψηλού βαθμού κινδύνου να διαχωρίζωνται εκ των υπολοίπων χώρων δια πυραντόχων χωρισμάτων αντοχής εις πυρκαϊάν κατ' ελάχιστον δύο (2) ωρών, αι δε θύραι αυτών να κλείνουν αυτομάτως και να είναι ομοίας αντοχής εις πυρκαϊάν.

(2) Οι χώροι παρασκευής φαγητών με συσκευάς παραγωγής θερμότητος υπό ηλεκτρικής ενεργείας, φωταερίου ή ετέρας μορφής ενεργείας (κάρβουνα, ξύλα κ.λ.π.) να διαχωρίζωνται από την αίθουσαν συγκεντρώσεως κοινού δια πυραντόχων χωρισμάτων, κατ' ελάχιστον μιας (1) ώρας και τα ανοίγματα αυτών να προστατεύωνται δια θυρών ομοίας αντοχής εις πυρκαϊάν και να κλείνουν αυτομάτως.

(3) Η εναποθήκευσις των υγρών καυσίμων τα οποία χρησιμοποιούνται δια συσκευάς καύσεως να γίνεται συμφώνως προς τας ισχυούσας, περί εναποθηκεύσεως υγρών καυσίμων, διατάξεις, λαμβανομένων των προβλεπομένων μέτρων ασφαλείας.

2.- Δύνатаι να γίνεται η παρασκευή φαγητών εις χώρους ανοικτούς προς την αίθουσαν εστιάσεως του κοινού, εφ' όσον η αίθουσα αυτή διαθέτει πυράντοχα χωρίσματα προς τους λοιπούς χώρους, κατ' ελάχιστον, μιας (1) ώρας.

3.- Η δημιουργία πυροφραγμών δια την ολοκλήρωσιν της διαμερισματοποιήσεως της πυρκαϊάς κατά μήκος οδεύσεως καλωδιώσεων, σωληνώσεων ή άλλων, συμφώνως με το Παράρτημα "Ζ".

Άρθρον 12

Κατασταλτικά μέτρα

[όπως τροποποιήθηκε με την 3γ/1995 (ΦΕΚ 717/Β/18-8-1995) Πυρ/κή Διάταξη]

1.- Τοιαύτα είναι :

- α)** Το υδροδοτικόν Πυροσβεστικόν δίκτυον, όπως ορίζεται εις το Παράρτημα "Β" της παρούσης.
- β)** Το αυτόματον σύστημα καταιονισμού ύδατος "SPRINKLER" ως τούτο περιγράφεται εις το Παράρτημα "Γ" της παρούσης.
- γ)** Το αυτόματον σύστημα καταιονισμού, τοπικής εφαρμογής CO₂ ή ξηράς κόνεως ή ετέρου καταλλήλου κατασβεστικού υλικού.
- δ)** Τα φορητά μέσα (πυροσβεστήρες) αναλόγως των προς προστασίαν χώρων τα οποία πρέπει να είναι κατάλληλα δι' εκάστην περίπτωσιν και βάρους αναλόγου προς την κατασβεστική ικανότητα Πυροσβεστήρος ξηράς κόνεως 6 χιλιογράμμων, κατ' ελάχιστον, εις αριθμόν ένα (1) δια κάθε 50 τετραγωνικά μέτρα μικτής επιφανείας δαπέδου και ουχί ολιγώτεροι των δύο (2), οι οποίοι, να καλύπτουν τας απαιτήσεις τας οποίας καθορίζουν τα Ελληνικά "Ν.Η.Σ." ή τα πρότυπα του "Ε.Λ.Ο.Τ." δια των οποίων θα αντικατασταθούν τα "Ν.Η.Σ."
Η τοποθέτησις των φορητών μέσων να γίνεται συμφώνως προς τας διατάξεις της παραγράφου 3.6. της υπ' αριθμ.14602-284/18-3-72 Αποφάσεως Υπουργού Βιομηχανίας "Ν.Η.Σ." 18/1972.
- ε)** Τα βοηθητικά εργαλεία και μέσα δια των οποίων να εφοδιάζονται οι ανωτέρω χώροι και ο τρόπος διαφυλάξεώς των, ως αναφέρονται εις το Παράρτημα "Δ" της παρούσης.

2.- Υδροδοτικόν πυροσβεστικόν δίκτυον πρέπει να τοποθετείται εις αιθούσας συγκεντρώσεως κοινού των κατηγοριών "Β" και "Γ" και επί πλέον εις τας ακόλουθους περιπτώσεις :

- α)** Εις αιθούσας συγκεντρώσεως κοινού ανεξαρτήτως κατηγορίας, εφ' όσον ευρίσκονται εις όροφον κτιρίου υπερβαίνοντα τα 20 μέτρα ύψος.
- β)** Εις αιθούσας συγκεντρώσεως κοινού, οιοδήποτε ορόφου των οποίων η προσέγγισις δι' ευκάμπτων σωλήνων τροφοδοτουμένων εκ του εξωτερικού του κτιρίου δι' ύδατος, είναι δυσχερής.
- γ)** Από την υποχρέωσιν των παραπάνω εδαφ. α και β απαλλάσσονται αίθουσες συγκέντρωσης κοινού με πληθυσμό μικρότερο των 50 ατόμων.

3.- Εις αιθούσας συγκεντρώσεως κοινού κατηγορίας "Α" του άρθρου 2 της παρούσης Διατάξεως δύναται αντί του υδροδοτικού δικτύου της παραγράφου 1α του παρόντος άρθρου, να τοποθετήται εύκαμπτος σωλήν μετ' ακροφυσίου, το έτερον άκρον του οποίου να προσαρμόζηται μονίμως εις κρουρόν της εσωτερικής υδραυλικής εγκαταστάσεως, τοποθετημένον προς τον σκοπόν αυτόν, μήκους 15 μέτρων. Η διάμετρος του σωλήνος να είναι η αυτή μετά της εσωτερικής υδραυλικής εγκαταστάσεως, δια τας ήδη λειτουργούσας και προκειμένου περί νέων κατασκευών 3/4" ή 1", ως και αι σωληνώσεις της εσωτερικής υδραυλικής εγκαταστάσεως, η οποία να τροφοδοτήται υπό παροχής ύδατος της αυτής ή μεγαλύτερας διαμέτρου.

4.- Αυτόματον σύστημα καταιονισμού ύδατος "SPRINKLER" πρέπει να τοποθετήται :

- α)** Εις την περίπτωσιν της παραγράφου 2 του άρθρου 3 της παρούσης.
- β)** Εις χώρους υψηλού βαθμού κινδύνου και εις την σκηνήν, παρασκήνια, αποθήκας, σκηνικά κ.λ.π.

5.- Αυτόματον σύστημα κατασβέσεως τοπικής εφαρμογής CO₂ ή ξηράς κόνεως ή ετέρου καταλλήλου, εγκεκριμένου κατασβεστικού υλικού, δυναμένου να λειτουργή και χειροκινήτως, να τοποθετήται:

- α)** Άνωθεν απασών των καυτών επιφανειών των συσκευών παρασκευής φαγητών αι οποίαι είναι δυνατόν να προκαλέσουν ανάφλεξιν, ως ηλεκτρικάί κουζίνας, κουζίνας υγραερίου, συσκευαί με επιφανείας καυτού ελαίου ή μαγειρικού λίπους, ως και εις επιφανείας όπου υπάρχει παρουσία φλογός.
- β)** Εις τας εγκαταστάσεις απαγωγής καπνών και ατμών, προϊόντων των παρασκευαζομένων φαγητών.

Άρθρο 12Α

Υπαίθριοι χώροι συνάθροισης κοινού
[όπως προστέθηκε με την 3γ/1995 (ΦΕΚ 717/Β/18-8-1995) Πυρ/κή Διάταξη]

1. Ορισμός

Με τον όρο «Υπαίθριος χώρος» νοείται κάθε μη στεγασμένος χώρος συνάθροισης κοινού, του οποίου η όλη διαμόρφωση περιορίζει την ελεύθερη και άμεση διαφυγή του κοινού προς τα έξω από αυτόν ασφαλή χώρο και απαραίτητα, όλες οι οδεύσεις διαφυγής μέχρι τις τελικές εξόδους δεν διέρχονται μέσα από κλειστούς χώρους.

2. Υπολογισμός θεωρητικού πληθυσμού

Όπου υπάρχουν σταθερές θέσεις, με ατομικά καθίσματα ο θεωρητικός πληθυσμός είναι ίσος με τον αριθμό των καθισμάτων. Στους χώρους που δεν υπάρχουν σταθερές θέσεις ο θεωρητικός πληθυσμός υπολογίζεται με βάση την αναλογία 1 ατόμου / 5 τετραγωνικά μέτρα εμβαδού δαπέδου.

3. Οδεύσεις διαφυγής - Τελικές εξόδους

Από κάθε σημείο υπαίθριου χώρου συνάθροισης κοινού πρέπει να εξασφαλίζεται η διαφυγή προς δύο τουλάχιστον τελικές εξόδους. Το μήκος οδευσης διαφυγής μέχρι την τελική έξοδο είναι απεριόριστο. Οι τελικές εξόδους πρέπει κατά το δυνατόν να είναι απομακρυσμένες μεταξύ τους και σε τέτοια διάταξη ώστε να ελαχιστοποιείται η πιθανότητα να φραχθούν συγχρόνως.

Ο αριθμός και τα ελάχιστα πλάτη των τελικών εξόδων δίνονται στο παρακάτω πίνακα:

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΛΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ	ΕΛΑΧ. ΠΛΑΤΟΣ ΚΑΘΕ ΕΞΟΔΟΥ (σε μέτρα)
Μέχρι 450 άτομα	2	0.90
Από 451 - 900 άτομα	2	η μία 1.80 & η άλλη 0.90
Από 901 - 1800 άτομα	2	1.80
Από 1801 - 2700 άτομα	3	1.80

Για κάθε 900 άτομα επιπλέον προστίθεται μια τουλάχιστον έξοδος με ελάχιστο πλάτος 1.80 μέτρα.

4. Φωτεινή Σήμανση - Φωτισμός Οδεύσεων Διαφυγής

Για την φωτεινή σήμανση και τον φωτισμό των οδεύσεων διαφυγής υπαίθριων χώρων συνάθροισης κοινού, ισχύουν τα αναφερόμενα στα άρθρα 8 και 9 της 3/1981 Πυροσβεστικής Διάταξης.

5. Κατασταλτικά μέτρα

- α) Όλοι οι υπαίθριοι χώροι συνάθροισης κοινού υποχρεούνται να έχουν ικανό αριθμό κρουνών για την κάλυψη όλων των χώρων, με εύκαμπτο ελαστικό σωλήνα 19 χιλιοστών με κατάλληλο ακροφύσιο, οι οποίοι να είναι συνδεδεμένοι με το δίκτυο ύδρευσης.
- β) Φορητοί πυροσβεστήρες με κατάλληλη γόμωση και ανάλογο βάρος για τον χώρο που πρόκειται να προστατεύσουν, τοποθετούνται σε κατάλληλες θέσεις, ώστε κανένα σημείο της επιφανείας του χώρου να μην απέχει περισσότερο από 50 μέτρα από τον πλησιέστερο πυροσβεστήρα. Ο ελάχιστος αριθμός πυροσβεστήρων ανεξάρτητα από τα παραπάνω θα είναι δύο (2).
- γ) Στους υπαίθριους χώρους συνάθροισης κοινού με επιφάνεια μεγαλύτερη των 2000 τετραγωνικών μέτρων απαιτείται να υπάρχει χειροκίνητο σύστημα συναγερμού.

Άρθρο 12Β

Ημιυπαίθριοι χώροι συνάθροισης κοινού
[όπως προστέθηκε με την 3γ/1995 (ΦΕΚ 717/Β/18-8-1995) Πυρ/κή Διάταξη]

1.- Οι ημιυπαίθριοι χώροι συνάθροισης κοινού υπάγονται στις διατάξεις των κλειστών χώρων, εκτός των περιπτώσεων που πληρούνται συγχρόνως οι παρακάτω προϋποθέσεις, οπότε εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 12Α "υπαίθριοι χώροι συνάθροισης κοινού":

α) Ο χώρος πρέπει να είναι ισόγειος να μην υπάρχουν άλλοι υπερκείμενοι όροφοι και να μην γίνεται χρήση του δωματός του. Επιτρέπεται η ύπαρξη υπογείου χώρου, ο οποίος όταν δεν έχει λειτουργική σχέση με την κύρια χρήση του ισόγειου χώρου, πρέπει να αποτελεί πυροδιαμέρισμα.

β) Η ενιαία επιφάνεια του ημιυπαίθριου χώρου συνάθροισης κοινού δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 4500 τετραγωνικά μέτρα. Όταν η επιφάνεια υπερβαίνει τα 4500 τετραγωνικά μέτρα λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα ανάλογα με τον τρόπο κατασκευής της στέγασης, ώστε να παραμποδίζεται η εξάπλωση της φωτιάς.

3.- Να μην εμποδίζεται η κυκλοφορία και διαφυγή του κοινού από την συσσώρευση καπνού. Για τον λόγο αυτό πρέπει:

α) Κάθε δομικό στοιχείο της στέγης να απέχει το λιγότερο 3 μέτρα από το δάπεδο.

β) Το συνολικό άνοιγμα της παράπλευρης επιφάνειας να είναι τουλάχιστον το 50% αυτής. Η διάταξη των ανοιγμάτων πρέπει να γίνεται έτσι ώστε να διευκολύνει κατά το δυνατόν την απαγωγή του καπνού.

γ) Οπου κρίνεται απαραίτητο πρέπει να προβλέπονται κατάλληλα ανοίγματα στη στέγαση για την απαγωγή του καπνού.

4.- Στις διατάξεις του άρθρου 12Α "υπαίθριοι χώροι συνάθροισης κοινού" υπάγονται και οι ημιυπαίθριες κερκίδες αρκεί να πληρούνται οι παρακάτω προϋποθέσεις:

α) Η προϋπόθεση (3) του παρόντος άρθρου.

β) Η όλη κατασκευή όπως να αποτελείται από άκαυστα υλικά.

γ) Στις περιπτώσεις που υπάρχουν κάτω από τις κερκίδες χώροι οι οποίοι δεν έχουν λειτουργική σχέση με την κύρια χρήση της όλης κατασκευής, τότε οι χώροι αυτοί πρέπει να αποτελούν πυροδιαμέρισμα.

Άρθρον 13

Μελέτη - Εκτέλεσις - Έγκρισις

[όπως τροποποιήθηκε με τις 3α/1981 (ΦΕΚ 538/Β/11-9-81), 3β/1983 (ΦΕΚ 457/Β/8-8-1983), 3γ/1995 (ΦΕΚ 717/Β/18-8-1995) και 3δ/1995 (ΦΕΚ 959/Β/22-11-1995) Πυρ/κές Διατάξεις]

1.- Η εγκατάσταση των υποδεικνυόμενων δια της παρούσης Διατάξεως συστημάτων πυροπροστασίας και αι έτεροι σχετικά εγκαταστάσεις ασφαλείας εκτελούνται επί τη βάσει προηγούμενης μελέτης, συντασσομένης υπό :

α) Διπλωματούχων Μηχανικών και Τεχνολόγων Μηχανικών, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις που ρυθμίζουν τα επαγγελματικά δικαιώματα αυτών. Οι Πυροσβεστικές Υπηρεσίες έχουν το δικαίωμα να ελέγχουν όπως ο υπογράφων τη μελέτη έχει αυτό το δικαίωμα.

β) Κατ'εξάιρεση, για αίθουσες συγκέντρωσης κοινού με πληθυσμό μικρότερο των πενήντα (50) ατόμων η παραπάνω μελέτη δύναται να συντάσσεται και από τους ιδιοκτήτες ή τους εκμεταλλευτές αυτών, σύμφωνα με τις υποδείξεις της Πυροσβεστικής Αρχής.

Η μελέτη αυτή υποβάλλεται προς θεώρηση εις την αρμοδιαν κατά τόπον Πυροσβεστικήν Αρχήν.

Μετά το πέρας των εργασιών εγκαταστάσεως, οι εγκαταστάται υποβάλλουν εις την Πυροσβεστικήν Αρχήν υπεύθυνον δήλωσιν καλής λειτουργίας των εγκαταστάσεων, τας οποίας επραγματοποίησαν βάσει της εγκριθείσης μελέτης των.

2.- Αι ανωτέρω αναφερόμεναι μελέται συντάσσονται βάσει των Ελληνικών προτύπων ή εγκυκλίων του Πυροσβεστικού Σώματος και ελλείψει τοιούτων βάσει ξένων ομοίων.

3.- Σε κτίρια ή τμήματα κτιρίων που έχουν κατασκευασθεί ή έχει εκδοθεί οικοδομική άδεια πριν από την έναρξη ισχύος του Προεδρικού Διατάγματος 71/1988 (ΦΕΚ 32/Α/17-2-1988) όπως αυτό τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα, ανεξάρτητα από την προγενέστερη χρήση τους, στα οποία πρόκειται να λειτουργήσουν αίθουσες συγκέντρωσης κοινού και είναι αποδεδειγμένα αδύνατη η πλήρης συμμόρφωση προς ορισμένους όρους της διάταξης αυτής, η Πυροσβεστική Αρχή δύναται να εγκρίνει αποκλίσεις από την εφαρμογή αυτής, με την προϋπόθεση ότι δεν παραβλάπτεται ο βασικός σκοπός της πυροπροστασίας του κοινού με ανάλογη αύξηση των προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων και μέσων πυροπροστασίας και την τοποθέτηση συστημάτων ανίχνευσης πυρκαγιάς και αυτόματης κατάσβεσης όταν η χρησιμοποιούμενη επιφάνεια είναι μεγαλύτερη από 1000 τετραγωνικά μέτρα ή τα απασχολούμενα άτομα περισσότερα από 50 .

4.- Προς τον σκοπόν διατηρήσεως του βαθμού πυροπροστασίας εις περιπτώσεις αποκλίσεων η Πυροσβεστική Αρχή δύναται, κατά την κρίσιν της, να επιβάλλη πλείονα των προβλεπομένων δια της παρούσης μέτρων, δι' αποφάσεως τριμελούς επιτροπής αποτελουμένης εξ υπαλλήλων του Πυροσβεστικού Σώματος, εις την οποίαν συμμετέχει εις (1) τουλάχιστον Αξιωματικός. Η απόφαση της επιτροπής κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο επιχειρηματία με αποδεικτικό επίδοσης.

5.- Την απόφασιν της Πυροσβεστικής Αρχής δύναται να προσβάλλει ο ενδιαφερόμενος επιχειρηματίας, δι' ενστάσεώς του, υποβαλλομένης εντός μηνός εις την κατά τόπον αρμοδίαν Πυροσβεστικήν Αρχήν, εις την οποίαν έχει την έδραν της η επιχείρησίς του. Η εν λόγω ένστασις εξετάζεται υπό Δευτεροβαθμίου επιτροπής, συγκροτουμένης δι' αποφάσεως του οικείου Νομάρχου, τη προτάσει της κατά τόπον αρμοδίας Πυροσβεστικής Αρχής και αποτελουμένης εκ του Διοικητού της εν λόγω Πυροσβεστικής Αρχής, ως Προέδρου και δύο (2) διπλωματούχων Μηχανικών εχόντων την ιδιότητα του Δημοσίου Υπαλλήλου. Εν αδυναμία συγκροτήσεως Δευτεροβαθμίου επιτροπής εις τινα πόλιν ο κατά τόπον αρμόδιος Διοικητής διαβιβάζει την υποβληθείσαν ένστασιν μετά του σχετικού φακέλλου εις την έχουσαν την δυνατότητα ταύτην πλησιεστέραν Υπηρεσίαν του Πυροσβεστικού Σώματος. Εις την περίπτωσιν ταύτην η Δευτεροβάθμια Επιτροπή συγκροτείται δι' αποφάσεως του Νομάρχου, εις την περιφέρειαν του οποίου υπάγεται ή, εις ήν διεβιβάσθη η ένστασις, Υπηρεσία Πυροσβεστικού Σώματος, τη προτάσει του Διοικητού της Υπηρεσίας αυτής και απαρτίζεται από τον Διοικητήν της αρμοδίας κατά τόπον Πυροσβεστικής Αρχής, ως Πρόεδρον και δύο (2) Μηχανικούς των κατηγοριών της παραγράφου 5 του παρόντος άρθρου, εκ των υπηρετούντων εις Υπηρεσίαν εδρεύουσαν εις την περιοχήν δικαιοδοσίας του Νομάρχου τούτου. Εις τας Επιτροπάς των παραγράφων 4 και 5 του παρόντος άρθρου δικαιούται να παρίσταται ο ενδιαφερόμενος ή ο μελετητής, άνευ δικαιώματος ψήφου.

6.- Ο Πρόεδρος της Επιτροπής δικαιούται οδοιπορικών εξόδων και ημερησίας εκτός έδρας αποζημιώσεως κατά τας διατάξεις του Ν.617/1977, λόγω συνεδριάσεως της Επιτροπής εκτός του Νομού της έδρας της Υπηρεσίας του.

Άρθρον 14

Οργάνωσις και εκπαίδευσις Προσωπικού

Οι Διευθυνταί και οι Επιχειρηματαί αιθουσών συγκεντρώσεως κοινού οι οποίοι διαλαμβάνονται εις την παρούσαν διάταξιν υποχρεούνται να οργανώνουν και εκπαιδεύουν το προσωπικόν αυτών συνεχώς, εις θέματα πυροπροστασίας, κατασβέσεως πυρκαϊών, εκκενώσεως αυτών κ.λ.π. συμφώνως προς τα καθοριζόμενα εις το Παράρτημα «Ε» της παρούσης διατάξεως.

Άρθρον 15

Έλεγχος τηρήσεως των μέτρων πυροπροστασίας.

1.- Ο έλεγχος των εν γένει μέτρων πυροπροστασίας ανήκει εις τα Πυροσβεστικά όργανα τα οποία υποχρεούνται να διευκολύνουν οι Διευθυνταί των Επιχειρήσεων ανά πάσαν στιγμήν.

2.- Την ευθύνην της συντηρήσεως και καλής λειτουργίας απάντων των συστημάτων και μέσων πυροπροστασίας έχει ο καθ' οιονδήποτε τρόπον εκμεταλλεόμενος την αίθουσα συγκεντρώσεως κοινού.

Άρθρον 16

Ισχύς εφαρμογής των προτεινομένων προληπτικών μέτρων και κατασταλτικών μέσων πυροπροστασίας.

1.- Από της ενάρξεως της ισχύος της παρούσης Διατάξεως καθίσταται υποχρεωτική η εφαρμογή των αναφερομένων εις αυτήν μέτρων πυροπροστασίας εις απάσας τας αιθούσας συγκεντρώσεως κοινού, αι οποίαι ανήκουν εις τας κατηγορίας που περιγράφονται εις την παρούσα διάταξιν.

2.- Ο έλεγχος διαπιστώσεως της εφαρμογής της παρούσης Διατάξεως, εις τας ήδη λειτουργούσας Επιχειρήσεις, από της δημοσιεύσεώς της εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως άρχεται μετά παρέλευσιν :

- α) Τριών (3) μηνών δια τα προληπτικά μέτρα και φορητά κατασταλτικά μέσα.
- β) Ενός (1) έτους δια τας απαιτούμενας διευθετήσεις και εγκαταστάσεις μονίμων μέτρων ενεργού πυροπροστασίας.
- γ) Δύο (2) ετών δια τας τυχόν κατασκευαστικές διευθετήσεις συνθηκών ασφαλείας.

3.-Τα αναφερόμενα Παραρτήματα εις την παρούσαν Διάταξιν αποτελούν αναπόσπαστον μέρος αυτής.

Άρθρον 17
Κυρώσεις

Οι παραβάται της παρούσης, της οποίας η ισχύς άρχεται από της εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δημοσιεύσεώς της, η δε εκτέλεσις ταύτης ανατίθεται εις τα Πυροσβεστικά όργανα, διώκονται και τιμωρούνται συμφώνως προς τας διατάξεις του άρθρου 433 του Ποινικού Κώδικος. Η παρούσα δημοσιευθήτω δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως.

Εν Αθήναις τη 8 Οκτωβρίου 1980

Ο Αρχηγός

Παναγιώτης Δημ. Ποτουρίδης

Εγκρίνεται

Εν Αθήναις τη 2 Δεκεμβρίου 1980

Ο Υπουργός Δημοσίας Τάξεως

Δημήτριος Δαβάκης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α»

Συνημμένον εις την υπ' αριθ. 3/1980 Πυροσβεστική Διάταξιν.

Βασικά στοιχεία συστήματος ανιχνεύσεως πυρκαϊάς.

A. ΓΕΝΙΚΑ :

1.- Εις εκάστην περίπτωση εγκαταστάσεως συστήματος ανιχνεύσεως πυρκαϊάς πρέπει να αποστέλλεται προς θεώρησιν εις την κατά τόπον αρμοδίαν Πυροσβεστικήν Αρχήν, υπό της ενδιαφερομένης Επιχειρήσεως μελέτη συνοδευομένη υπό σχεδίου και υπογεγραμμένη υπό του συντάξαντος ταύτην, βάσει του άρθρου 13 παράγραφος 1 της υπ' αριθ. 3/1980 Πυροσβεστικής Διατάξεως.

2.- Ομοία μελέτη μετά σχεδίου πρέπει να υποβάλη εις την Πυροσβεστικήν Αρχήν και κάθε υπόχρεος Επιχειρήσεως η οποία έχει εγκαταστήσει σύστημα ανιχνεύσεως πυρκαϊάς προ της ισχύος της υπ' αριθ. 3/80 Πυροσβεστικής Διατάξεως.

3.- Μετά την εκτέλεσιν της μελέτης ο εγκαταστάτης θα εκδίδη πιστοποιητικόν καλής εκτελέσεως ή υπεύθυνον δήλωσιν του Ν. 105/69, αντίγραφον του οποίου να παραδίδη και εις την αρμοδίαν Πυροσβεστικήν Αρχήν δια τον έλεγχον.

B. ΕΙΔΙΚΑ :

1.- Κατηγορίαι ανιχνευτών.

α). Ανιχνευταί θερμότητας.

β). Ανιχνευταί καπνού.

γ). Ανιχνευταί φλογός.

δ). Ανιχνευταί διαφορετικού τύπου των α, β και γ αναφερομένων, οι οποίοι ανιχνεύουν φαινόμενα έτερα πλην θερμότητας, φλογός ή καπνού εκ πυρκαϊάς.

2.- Τοποθέτησις ανιχνευτών θερμότητας :

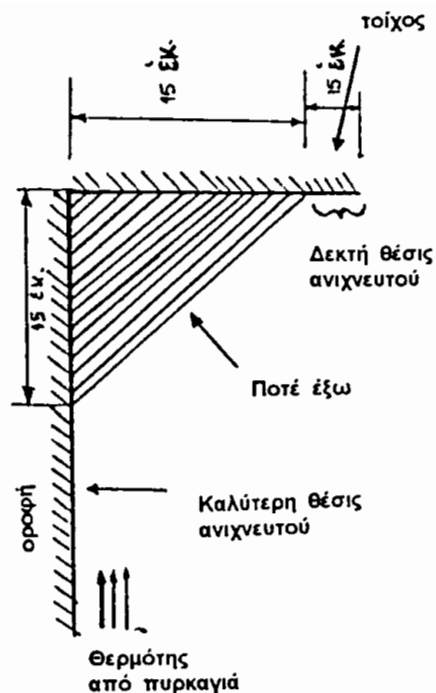
Αύτη να γίνεται επί της οροφής του προστατευομένου χώρου, λαμβανομένων υπ' όψιν της κατασκευής της οροφής και των δομικών στοιχείων, τα οποία την αποτελούν, να ακολουθούνται δε οι εξής κανόνες αποστάσεων ανιχνευτών επί της οροφής.

α). Η απόστασις μεταξύ των ανιχνευτών δεν θα υπερβαίνη την απόστασιν δοκιμής των από ανεγνωρισμένον Κέντρον Δοκιμών της Χώρας κατασκευής ή προελεύσεώς των.

Η απόστασις ανιχνευτών από οιονδήποτε τοίχον δεν θα υπερβαίνη το ήμισυ της αποστάσεως μεταξύ των ανιχνευτών. Ομοίως το ήμισυ της αποστάσεως μεταξύ των ανιχνευτών θα λαμβάνεται ως το μέγιστον όριον αποστάσεως οιονδήποτε ανιχνευτού εκ διαχωρισμάτων, τα οποία φθάνουν έως την οροφήν ή μέχρι 45 εκατοστά του μέτρου κάτω ταύτης.

β). Άπαντα τα σημεία της οροφής να διαθέτουν έναν ανιχνευτήν εις απόστασιν ίσην του 0,7 της αποστάσεως την οποίαν έχει ορίσει το Κέντρον Δοκιμής του ανιχνευτού ως απόστασιν τοποθετήσεώς του.

Οι ανιχνευταί να τοποθετούνται επί της οροφής, εις απόστασιν άνω των 15 εκατοστών του μέτρου εκ τοίχων ή εάν τοποθετούνται επί τοίχων εις απόστασιν 15 έως 30 εκατοστών του μέτρου εκ της οροφής.

Σχ. 1. Θέσις ανιχνευτού επί της οροφής ή πλαγίου τοίχου.

3.- Τοποθέτησις ανιχνευτών καπνού :

Αύτη να γίνεται επί της οροφής εφαρμοζομένου του γενικού κανόνος αποστάσεως 9 μέτρων μεταξύ ανιχνευτών. Εις απάσας τας περιπτώσεις θα ακολουθήται η απόστασις την οποίαν συνιστά το Κέντρον Δοκιμών και ο κατασκευαστής.

Το ανωτέρω σχήμα ισχύει και δια την τοποθέτησιν ανιχνευτών καπνού.

Η απόστασις των ανιχνευτών πλησιέστερον του τοίχου δεν πρέπει να υπερβαίνει το ήμισυ της αποστάσεως μεταξύ ανιχνευτών.

4.- Ανιχνευταί φλογός :

Ούτοι να τοποθετώνται κατόπιν εφαρμογής των οδηγιών του κατασκευαστού περί καλύψεως επιφανειών ανά ανιχνευτήν. Να αποφεύγηται εις τους προστατευομένους χώρους η τοποθέτησις καθρεπτών ή ετέρων ανακλαστικών επιφανειών, αι οποίαι δυνατόν να δημιουργήσουν λανθασμένη ενεργοποίησιν των ανιχνευτών.

5.- Εις χώρους μετά υψηλών οροφών προτιμάται ο τύπος ανιχνευτού συνδυασμού καπνού και θερμότητος, εις τρόπον ώστε εάν δεν ενεργοποιηθή ο ανιχνευτής λόγω μη ικανότητος προσεγγίσεως της οροφής εκ καπνού - όταν υπάρχη ψυχρόν στρώμα αέρος - η ενεργοποίησις να επιτυγχάνεται δια της ανόδου της θερμοκρασίας εις προκαθορισμένον σημείον.

6.- Γενικώς η τοποθέτησις συστήματος ανιχνεύσεως απαιτεί γνώσεις και εμπειρίαν ως και εφαρμογήν των οδηγιών των κατασκευαστών ανιχνευτών.

Ο συντάσσων την μελέτην θα πρέπει να λαμβάνη υπ' όψιν του το σχήμα της οροφής, τους εξαερισμούς, τας εξόδους συστήματος κλιματισμού, κ.λ.π. δια την σωστήν τοποθέτησιν των συσκευών ανιχνεύσεως, μακράν ρευμάτων αέρος δυναμένων να εμποδίσουν την καλήν λειτουργίαν των.

7.- Εν πλήρες σύστημα ανιχνεύσεως πυρκαϊάς περιλαμβάνει :

α). Τον πίνακα ήτοι :

- (1). Ισαριθμούς ενδείξεις περιοχών, αναλόγως του μεγέθους του συστήματος, του προστατευμένου χώρου της επιχειρήσεως ή του κτιρίου.
- (2). Κυρίαν και εφεδρικήν ηλεκτρικήν τροφοσίαν χαμηλής τάσεως. Η εφεδρική τροφοδοσία να επαρκή δια συναγερμόν τριάκοντα (30) πρώτων λεπτών.
- (3). Σύστημα αυτομάτου επανατάξεως.
- (4). Σύστημα επιτηρήσεως γραμμών μετά επιλογικού διακόπτου εντοπισμού της βλάβης.
- (5). Σύστημα αφεσβέσεως φωτεινών επαναληπτών.
- (6). Ηχητικά όργανα συναγερμού (σειρήνας, βομβητάς, κώδωνας).

β). Καλωδιώσεις καταλλήλων διαστάσεων.

γ). Ανιχνευτάς μετά των βάσεων των, με ένδειξιν ενεργοποιήσεως.

δ). Φωτεινούς επαναλήπτας, οι οποίοι θα τοποθετούνται εις εμφανές σημείον.

ε). Σειρήνας συναγερμού, βομβητάς, ηλεκτρικούς κώδωνας.

στ). Ένδειξιν ενεργοποιήσεως χειροκινήτου συστήματος συναγερμού.

Γ. Σύστημα χειροκινήτου ενεργοποιήσεως.

Όπου απαιτείται από την παρούσα θα τοποθετήται σύστημα χειροκινήτου ενεργοποιήσεως συναγερμού δια την εκκένωσιν εις περίπτωσιν εκρήξεως πυρκαϊάς ή ετέρου σοβαρού περιστατικού, έχον ως ακολούθως :

Συσκευή μετά κομβίου χειροκινήτου ενεργοποιήσεως, διαθέτουσα ηλεκτρικής συνδέσεως μετά συσκευών ηχητικών σημάτων συναγερμού θα τοποθετήται εις την φυσικήν διαδρομήν απομακρύνσεως εκ των χώρων, πλησίον εκάστης εξόδου διαφυγής εις εμφανή σημεία ευκόλου προσεγγίσεως υπό του κοινού ή προσωπικού, άνευ παρεμβαλλομένων εμποδίων. Πρόσθετες συσκευές μετά κομβίου χειροκινήτου ενεργοποιήσεως θα τοποθετούνται εις τρόπον ώστε να ευρίσκεται μία (1), κατ' ελάχιστον, συσκευή, εις απόστασιν 61 μέτρων, κατά μέγιστον όριον, εξ οιουδήποτε σημείου του χρησιμοποιουμένου χώρου. Αι συσκευαί πρέπει να είναι του ιδίου, εις άπαντας τους χώρους, τύπου εις τους οποίους τοποθετείται το σύστημα.

Εν Αθήναις τη 8 Οκτωβρίου 1980

Ο Αρχηγός

Παναγιώτης Δημοσ. Ποτουρίδης

Εγκρίνεται

Εν Αθήναις τη 2 Δεκεμβρίου 1980

Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης

Δημήτριος Δαβάκης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β»

Συνημμένον εις την υπ' αριθ. 3/80 Πυροσβεστικήν Διάταξιν
[Όπως τροποποιήθηκε με την 3γ/1995 (ΦΕΚ 717/Β/18-8-1995) Πυρ/κή Διάταξη]

Βασικά στοιχεία υδροδοτικού πυροσβεστικού δικτύου

Α' ΓΕΝΙΚΑ:

- 1.- Τα υδροδοτικά πυροσβεστικά δίκτυα πρέπει να παρουσιάζουν ομοιομορφίαν, κατασκευαζόμενα συμφώνως προς τας υποδείξεις της Πυροσβεστικής Αρχής.
- 2.- Η ενδιαφερομένη Επιχείρησις ή Διεύθυνσις του καταστήματος αποστέλλει προς θεώρησιν εις την αρμοδίαν Πυροσβεστικήν Αρχήν μελέτην συνοδευομένην υπό σχεδίου, η οποία εκπονείται βάσει του άρθρου 13 παράγραφος 1 της υπ' αριθ. 3/80 Πυροσβεστικής Διατάξεως.
- 3.- Όμοια μελέτη μετά σχεδίου να συντάσσεται ως ανωτέρω και υποβάλλεται δι' εκάστην προγενεστέραν περίπτωσιν, δια την οποίαν έχει δοθεί η έγκρισις από την Πυροσβεστικήν Αρχήν, η οποία δύναται να την αναθεωρήση.
- 4.- Μετά την εφαρμογήν της μελέτης ο εγκαταστάτης να εκδίδη πιστοποιητικόν καλής εκτελέσεως ή υπεύθυνον δήλωσιν του Ν. 105/69, αντίγραφον του οποίου να παραδίδη και εις την αρμοδίαν Πυροσβεστικήν Αρχήν δια τον έλεγχον.

Β' ΕΙΔΙΚΑ

Υδροδοτικών Πυροσβεστικών Δίκτυων:

1.- Τύποι υδροδοτικού πυροσβεστικού δικτύου:

- α) Υδροδοτικών πυροσβεστικών δικτύων που να παρέχη ύδωρ με μόνιμον πίεσιν εις την βάναν (βαλβίδα) της πυροσβεστικής φωλεάς.
- β) Υδροδοτικών πυροσβεστικών δικτύων, το οποίον δέχεται ύδωρ αυτομάτως εις τας σωληνώσεις της μονίμου υδραυλικής εγκαταστάσεως όταν ανοιχθή η βαλβίς (βάνα) της πυροσβεστικής φωλεάς.
- γ) Υδροδοτικών πυροσβεστικών δικτύων το οποίον δέχεται ύδωρ εις το σύστημα δια μοχλού ή κομβίου ενεργοποιήσεως της αντλίας, τοποθετημένου εις εκάστην πυροσβεστικήν φωλεάν.
- δ) Υδροδοτικών πυροσβεστικών δικτύων, το οποίον δεν διαθέτει αποθήκην ή σύνδεσιν παροχής ύδατος εκ μονίμου πηγής, ήτοι ξηρού τύπου.
- ε) Υδροδοτικών πυροσβεστικών δικτύων, συνδυασμού πυροσβεστικής φωλεάς και SPRINKLER, τροφοδοτουμένων εκ των κατακορύφων σωλήνων συστημάτων καταιονισμού «SPRINKLER». Εις την περίπτωσιν αυτήν να υπολογίζωνται ποσότητες ύδατος και πιέσεις ικαναί να εξυπηρετούν αμφότερα τα συστήματα ταυτοχρόνως.

2.- Κατηγορίαι υδροδοτικών πυροσβεστικών δικτύων:

α) Κατηγορία I

Δια την χρήσιν παρά της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας και παρ' ατόμων ειδικευμένων εις την χρήσιν ευκάμπτων σωλήνων των 65 MM (2 1/2) ιντσών διαμέτρου.

β) Κατηγορία II

Δια την χρήσιν των ενοίκων ή της ομάδος πυροπροστασίας μέχρι της αφίξεως της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας με ευκάμπτους σωλήνας διαμέτρου 1'' έως 1 3/4'' (25-45MM).

γ) Κατηγορία III

Δια την χρήσιν της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας και ειδικευμένου προσωπικού εις την χρήσιν ευκάμπτων σωλήνων διαμέτρου 65 MM (2 1/2'') και την χρήσιν παρά των ενοίκων με ευκάμπτους σωλήνας έως 45 MM (1 3/4'') ήτοι εις εκάστην πυροσβεστικήν φωλεάν να υπάρχουν δύο (2) στόμια (βάναι).

3.- Το μόνιμον υδροδοτικόν πυροσβεστικόν δίκτυον να περιλαμβάνη:

- α) Αποθήκην ή πηγήν ύδατος.
  - β) Πυροσβεστικός αντλίας, εάν απαιτούνται.
  - γ) Πίνακα αυτοματισμών, δια τας αντλίας.
  - δ) Ρυθμιστήν πίεσεως όπου απαιτείται.
  - ε) Σωληνώσεις αναλόγου διαμέτρου, δια την παροχήν της απαιτουμένης ποσότητος ύδατος και πίεσεως εις τας συνδέσεις των πυροσβεστικών φωλεών.
- στ) Πυροσβεστικός φωλεάς αι οποίοι να αποτελώνται:
- (1) Από την βάναν, ορθογωνικής κατασκευής.
  - (2) Από τον κορμόν με τον ημισύνδεσμον.
  - (3) Από τον διπλωτήρα ή τυλικτήρα δια να δέχεται διπλωμένον ή τυλιγμένον τον εύκαμπτον σωλήνα.
  - (4) Από τον εύκαμπτον σωλήνα, με εσωτερικήν επίστρωσιν ελαστικού και μήκους 20 μέτρων, κατ' ανώτατον όριον.
  - (5) Από τον αυλόν (ακροφύσιον), του οποίου η διάμετρος του προσομίου να αυξάνη, ή να μειούται και να δίδη την δυνατότητα εκτοξεύσεως ευθείας δέσμης και προπετάσματος ύδατος <<FOG>>.
  - (6) Από το ερμάριον (ντουλάπι), κατασκευασμένον από άκαυστα υλικά εντός του οποίου να περιέχωνται όλα τ' ανωτέρω.
  - (7) Από το κομβίον ή μοχλόν ενεργοποιήσεως της αντλίας, όπου απαιτείται.

4.- Πηγαί ύδατος :

- α) Μία (1) πηγή ύδατος δια την τροφοδοσίαν ενός μόνιμου πυροσβεστικού δικτύου είναι επαρκής, εάν δύναται να τροφοδοτήση αυτομάτως τούτο, με την ποσότητα ύδατος, η οποία απαιτείται δια την προστασίαν του κτιρίου και με τας πιέσεις, τας οποίας απαιτεί εκάστη περίπτωσης. Τουλάχιστον μία των πηγών ύδατος δια το μόνιμον πυροσβεστικόν δίκτυον να είναι εις θέσιν να τροφοδοτήση τούτο με τας απαιτουμένας ποσότητας ύδατος έως ότου δευτερεύουσαι πηγαί τροφοδοτήσεως τεθούν εις λειτουργίαν.

5.- Τρόποι παροχής ύδατος εις πυροσβεστικόν υδροδοτικόν δίκτυον :

- α) Υδροδοτικόν δίκτυον πόλεως όπου ροή και πίεσις ύδατος είναι επαρκής και συνεχής.
- β) Αυτόματοι πυροσβεστικάί αντλίας.
- γ) Υπερυψωμέναί ή υπόγειοι δεξαμεναί.
- δ) Πιεστικά δεξαμεναί.
- ε) Χειροκινήτως ελεγχόμεναί πυροσβεστικάί αντλίας, αι οποίοι τίθενται εις ενέργειαν δια διακόπτου ή μοχλού, εξ εκάστης πυροσβεστικής φωλεάς.
- ζ) Συνδυασμός πιεστικών δεξαμενών και πυροσβεστικών αντλιών, χειροκινήτου λειτουργίας.

6.- Ελάχιστη παροχή ύδατος:

- α). Η ελάχιστη παροχή ύδατος για την κατηγορία I πρέπει να είναι 1200 λίτρα ανά λεπτό της ώρας για χρονική περίοδο τουλάχιστον 30 λεπτά. Όπου απαιτούνται περισσότεροι από ένας Κεντρικοί Σωλήνες Τροφοδότησης (Κ.Σ.Τ.), η ελάχιστη παροχή ύδατος πρέπει να είναι 750 λίτρα ανά λεπτό για καθένα πρόσθετο Κ.Σ.Τ.
Η συνολική παροχή ύδατος δεν απαιτείται να ξεπερνά τα 7200 λίτρα ανά λεπτό για χρονική περίοδο τουλάχιστον 30 λεπτά.
Στην περίπτωση που μια πηγή τροφοδότησης τροφοδοτεί περισσότερα του ενός κτιρίων ή πυροδιαμερισμάτων, η συνολική παροχή ύδατος, μπορεί να ελαττωθεί σε 1200 λίτρα ανά λεπτό για τον πρώτο Κ.Σ.Τ. και 750 λίτρα ανά λεπτό για καθένα πρόσθετο Κ.Σ.Τ. με βάση το κτίριο ή το πυροδιαμερίσμα που απαιτεί το μεγαλύτερο αριθμό Κ.Σ.Τ.
Η παροχή ύδατος πρέπει να είναι ικανή να διατηρεί στο υψηλότερο σημείο λήψης καθενός Κ.Σ.Τ. τελική πίεση 4.4 bar με παροχή 1200 λίτρα ανά λεπτό στο υψηλότερο σημείο λήψης του πιο απομακρυσμένου Κ.Σ.Τ. και 750 λίτρα ανά λεπτό στο υψηλότερο σημείο λήψης καθενός από τους άλλους Κ.Σ.Τ. με μέγιστη παροχή 7200 λίτρα ανά λεπτό.
- β). Η ελάχιστη παροχή ύδατος για την κατηγορία II πρέπει να είναι 380 λίτρα ανά λεπτό για χρονική περίοδο τουλάχιστον 30 λεπτά. Η παροχή ύδατος πρέπει να είναι ικανή να διατηρεί πίεση 4.4 bar στο υψηλότερο σημείο λήψης καθενός Κ.Σ.Τ. με παροχή 380 λίτρα ανά λεπτό.

γ). Η ελάχιστη παροχή ύδατος για την κατηγορία III πρέπει να είναι η ίδια με την παροχή ύδατος της κατηγορίας I.

7.- Επιλογή πυροσβεστικών αντλιών :

- α) Όπου η απαιτούμενη πίεσις και παροχή ύδατος δια την τροφοδότησιν μονίμου υδροδοτικού πυροσβεστικού δικτύου δεν εξασφαλίζεται κατ' άλλον τρόπον απαιτείται τοποθέτησις μιας ή περισσοτέρων αντλιών βάσει των υπολογισμών της μελέτης.
- β) Η Πυροσβεστική Αρχή δύναται να απαιτήση και αριθμόν εφεδρικών αντλιών, πέραν των εκ της μελέτης καθοριζομένων.
Αι εφεδρικοί αντλίες πρέπει να έχουν δυνατότητα αυτομάτου λειτουργίας εις περιπτώσιν βλάβης ή ανεπαρκείας των αρχικώς προγραμματισμένων αντλιών.
- γ) Αι ανωτέρω κύριαι και εφεδρικοί αντλίες να είναι :
- (1) Ηλεκτροκίνητοι εφ' όσον υφίσταται και ηλεκτροπαραγωγόν ζεύγος, καταλλήλου ισχύος.
- (2) Αυτόνομοι εσωτερικής καύσεως.
- (3) Όπου υπάρχουν κύριαι και εφεδρικοί αντλίες δύναται να είναι αι μεν ηλεκτροκίνητοι αι δε αυτόνομοι, εφ' όσον δεν υφίσταται ηλεκτροπαραγωγόν ζεύγος.

8.- Δια την τροφοδότησιν του μονίμου υδροδοτικού πυροσβεστικού δικτύου δι' ύδατος εκ πυροσβεστικών οχημάτων, εις περιπτώσιν ανάγκης, να υπάρχη σύνδεσις του κατακορύφου σωλήνος αυτού, απολήγουσα εις δύο (2) στόμια παροχής, εξωτερικώς του κτιρίου, διαμέτρου 63 MM εκάστης. Ο σωλήν συνδέσεως των στομίων παροχής μετά του κατακορύφου σωλήνος να έχει διάμετρον 100 MM και να είναι εφοδιασμένος με βαλβίδα αντεπιστροφής η οποία να επιτρέπη την ροήν ύδατος μόνον προς το δίκτυον και δια την αποφυγήν ψύξεως του ύδατος εντός της συνδέσεως, να υπάρχη σύστημα αυτομάτου αποστραγγίσεώς του.

9.- Κάθε μόνιμον υδροδοτικόν πυροσβεστικόν δίκτυον να διαθέτη μετρητάς πιέσεως εις την πυροσβεστικήν αντλίαν, εφ' όσον διατίθεται τοιαύτη, ή τον κατακόρυφον σωλήνα τροφοδοσίας του ως και την υψηλότερον ευρισκομένην σύνδεσιν πυροσβεστικής φωλεάς.

10.- Ο καθορισμός του αριθμού πυροσβεστικών φωλεών προς κάλυψιν όλων των σημείων του προς προστασίαν χώρου, υπολογίζεται με απόστασιν ακτίνας 30 μέτρων ήτοι απόστασιν ίσην με την καλυπτομένην από το μήκος 20 μέτρων του ευκάμπτου σωλήνος και μήκος βολής ύδατος 10 μέτρα.

11.- Δια προστασίαν των διαφόρων σωληνώσεων του μονίμου υδροδοτικού πυροσβεστικού δικτύου εκ του πυρός ή ετέρας μηχανικής βλάβης να προτιμάται η τοποθέτησις αυτών εις κλιμακοστάσια ή πλησίον αυτών.

12.- Η εσωτερική διάμετρος των κατακορύφων σωληνώσεων ενός μονίμου υδροδοτικού πυροσβεστικού δικτύου να είναι ανάλογος των απαιτούμενων εκάστοτε ποσοτήτων ύδατος και πιέσεων βάσει υδραυλικών υπολογισμών.

13.- Κάθε μόνιμον υδροδοτικόν πυροσβεστικόν δίκτυον να δοκιμάζηται υδροστατικώς εις πίεσιν τουλάχιστον 10 BAR ή εις περιπτώσιν που η πίεσις κανονικής λειτουργίας αυτού είναι ανωτέρα των 7 BAR, η δοκιμή να γίνεται εις πίεσιν τουλάχιστον 3,5 BAR μεγαλύτεραν της πιέσεως κανονικής λειτουργίας αυτού.

Εν Αθήναις τη 8 Οκτωβρίου 1980
Ο Αρχηγός
Παναγιώτης Δημοσθ. Ποτουρίδης
Εγκρίνεται
Εν Αθήναις τη 2 Δεκεμβρίου 1980
Ο Υπουργός Δημοσίας Τάξεως
Δημήτριος Δαβάκης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ»

Συνημμένον εις την υπ' αριθ. 3/80 Πυροσβεστικήν Διάταξιν
(όπως τροποποιήθηκε με την 3γ/1995 Πυρ/κή Διάταξη)

Βασικά στοιχεία εγκαταστάσεων αυτομάτου συστήματος καταιονισμού ύδατος (SPRINKLER).

ΓΕΝΙΚΑ

Α' Ειδικά οδηγία ενεργειών :

1.- Δι' εκάστην περίπτωσην εγκαταστάσεως αυτομάτου συστήματος καταιονισμού ύδατος επιβάλλεται ν' αποστέλληται προς θεώρησιν εις την κατά τόπον Πυροσβεστικήν Αρχήν υπό της ενδιαφερομένης Επιχειρήσεως, τεχνική μελέτη του σχεδίου η οποία να εκπονήται βάσει του άρθρου 13 παράγραφος 1 της υπ' αριθ. 3/80 Πυροσβεστικής Διατάξεως.

2.- Ομοία μελέτη μετά σχεδίου, δεόντως υπογεγραμμένη δέον να υποβάληται και δι' εκάστην προγενεστέραν περίπτωσην, δια την οποίαν έχει δοθή η έγκρισις από την αρμοδίαν, κατά τόπον Πυροσβεστική Αρχήν, η οποία δύναται να την αναθεωρήση.

3.- Μετά την εκτέλεσιν της μελέτης ο εγκαταστάτης θα εκδίδη πιστοποιητικόν καλής εκτελέσεως ή υπεύθυνον δήλωσιν του Ν.Δ. 105/1969, αντίγραφον του οποίου θα παραδίδη και εις την κατά τόπον, αρμοδίαν Πυροσβεστική Αρχήν δια τον έλεγχον.

Β' Τύποι εγκαταστάσεων καταιονισμού SPRINKLER SYSTEMS :

Αι εγκαταστάσεις καταιονισμού SPRINKLER SYSTEMS διακρίνονται:

- 1.- Εις εγκαταστάσεις υγρού τύπου, εις τας οποίας αι σωληνώσεις έχουν διαρκώς ύδωρ υπό πίεσιν.
- 2.- Εις εγκαταστάσεις ξηρού τύπου, εις τα οποίας αι σωληνώσεις περιέχουν ατμοσφαιρικόν αέρα ή άζωτον (N), άνω από το διάγραμμα της βαλβίδος ξηρού τύπου και ύδωρ κάτω απ' αυτό.
- 3.- Εις εγκαταστάσεις προενεργείας, αι οποίαι αποτελούνται εκ συνδυασμού ανιχνευτών και σωληνώσεων αι οποίαι καταλήγουν εις τους καταιονιστάς. Το ύδωρ εισέρχεται εις τας σωληνώσεις εις περίπτωσιν ενεργοποιήσεως των ανιχνευτών, λόγω ανυψώσεως της θερμοκρασίας.
- 4.- Εις εγκαταστάσεις ολικού κατακλυσμού (DELUGE) εις τα οποίας οι καταιονιστάί ύδατος είναι ανοικτού τύπου και η βαλβίς ελέγχου επιτρέπει την άμεσον κατάθλιψιν ύδατος από όλους τους καταιονιστάς ταυτοχρόνως εις περίπτωσιν ενεργοποιήσεως του ανιχνευτικού δικτύου.
- 5.- Εις ειδικάς εγκαταστάσεις συνδυασμού των ανωτέρω.

Σημείωσις

Αι εγκαταστάσεις υγρού τύπου χρησιμοποιούνται δια την προστασίαν χώρων εις τους οποίους η θερμοκρασία του περιβάλλοντος είναι άνω των 4° C, ώστε να αποκλείεται ο κίνδυνος φραγής των σωληνώσεων ή δημιουργίας μηχανικών βλαβών συνεπεία ψύξεως του περιεχομένου εντός αυτών ύδατος.

Γ' Όργανα και μέσα λειτουργίας συστήματος «SPRINKLER» είναι:

1.- Αποθήκη ύδατος αναλόγου χωρητικότητας προς τας απαιτήσεις των προς προστασίαν χώρων. Η ελαχίστη χωρητικότητα αυτής δύναται να είναι 12 M³ εφ' όσον η αναπλήρωσις του ύδατος γίνεται από μίαν ανεξάντλητον πηγήν εις τον ίδιον βαθμόν αποδόσεως της αντλίας.

2.- Σύνδεσις της αποθήκης με ανεξάντλητον πηγήν ύδατος. Ως ανεξάντλητοι πηγαί ύδατος θεωρούνται τα αξιόπιστα υδροδοτικά δίκτυα Πόλεων, λίμναι, ποταμοί, φρέατα κ.α.

3.- Πυροσβεστικά αντλία:

- α) Όπου η απαιτούμενη πίεσις και παροχή ύδατος δια την τροφοδότησιν συστήματος ή συστημάτων καταιονισμού «SPRINKLER» δεν εξασφαλίζεται κατ' άλλον τρόπον απαιτείται η τοποθέτησις μιας ή περισσοτέρων αντλιών, βάσει των υπολογισμών της μελέτης.
- β) Η Πυροσβεστική Υπηρεσία δύναται να απαιτήση και αριθμόν εφεδρικών αντλιών, πέραν των, εκ της μελέτης, καθοριζομένων.
Αι εφεδρικά αντλία πρέπει να έχουν δυνατότητα αυτομάτου λειτουργίας εις περίπτωσιν βλάβης ή ανεπαρκείας των αρχικώς προγραμματισμένων αντλιών.
- γ) Αι ανωτέρω, κύριαι και εφεδρικά αντλία πρέπει να είναι:
- (1) Ηλεκτροκίνητοι, εφ' όσον υφίσταται και ηλεκτροπαραγωγόν ζεύγος, καταλλήλου ισχύος.
  - (2) Αυτόνομοι εσωτερικής καύσεως.
  - (3) Όπου υπάρχουν κύριαι και εφεδρικά αντλία δύναται να είναι αι μεν ηλεκτροκίνητοι αι δε αυτόνομοι, εφ' όσον δεν υφίσταται ηλεκτροπαραγωγόν ζεύγος.
  - (4) Βαλβίς (βάννα) ελέγχου, καταλλήλου μεγέθους.
  - (5) Βαλβίς αντεπιστροφής, επιτρέπουσα την ροήν ύδατος προς την κατεύθυνσιν των σωληνώσεων των καταιονητήρων.
  - (6) Σύνδεσις αποστραγγίσεως, δια βάννας ελέγχου, καταλλήλου μεγέθους, η οποία να εξασφαλίζη την αποστράγγισιν του συστήματος καταιονισμού και την διοχέτευσιν του ύδατος εκτός του κτιρίου, άνευ ζημιών.
  - (7) Μετρητής πίεσεως, μετ' ενδείξεως της πίεσεως, εις τον κατακόρυφον σωλήνα τροφοδοτήσεως.
  - (8) Συσκευήν ανιχνεύσεως ροής ύδατος συνδεδεμένην μετά του συστήματος συναγερμού του κτιρίου.
  - (9) Σύνδεσις σωλήνος 100 MM, άνω της βαλβίδος αντεπιστροφής μετά του κατακόρυφου σωλήνος τροφοδοσίας του συστήματος καταιονισμού, απολήγουσαν εις δύο στόμια παροχής διαμέτρου 65 MM, εκτός του κτιρίου δια την τροφοδότησιν του συστήματος εκ των Πυροσβεστικών οχημάτων εις περίπτωσιν ανάγκης. Η σύνδεσις να διαθέτη βαλβίδα αντεπιστροφής, επιτρέπουσαν ροήν ύδατος, μόνον προς το σύστημα καταιονισμού και δυνατότητα αυτομάτου αποστραγγίσεως.
  - (10) Σωληνώσεις καταλλήλων διαμέτρων, προς τροφοδοσίαν των καταιονιστών, συμφώνως προς τα ξένα πρότυπα μέχρις εκδόσεως Ελληνικών τοιούτων.
  - (11) Αι κεφαλαί «SPRINKLER» (καταιονισταί), εκάστη των οποίων να καλύπτει την ακόλουθον επιφάνειαν δαπέδου:
    - (α) Εις χώρους μικρού βαθμού κινδύνου, η απόστασις μεταξύ καταιονιστών μιας διακλαδώσεως να μην υπερβαίνη τα 4,5 μ. η δε συνολική κάλυψις επιφανείας δαπέδου ανά καταιονιστήν, να μην υπερβαίνη τα 20,25 μ.
    - (β) Εις χώρους μεσαίου βαθμού κινδύνου, η απόστασις μεταξύ καταιονιστών μιας διακλαδώσεως να μην υπερβαίνη τα 4,5 μ, η δε συνολική κάλυψις επιφανείας δαπέδου ανά καταιονιστή, να μην υπερβαίνη τα 12 τετραγωνικά μέτρα.
Όταν, εντός των χώρων μεσαίου κινδύνου, εναποθηκούνται υλικά ή εμπορεύματα εις ύψος άνω των 4,5 μέτρων η απόστασις μεταξύ των καταιονιστών μιας διακλαδώσεως να μην υπερβαίνη τα 3,66 μέτρα και η μέγιστη συνολική κάλυψις επιφανείας δαπέδου ανά καταιονιστή να μην υπερβαίνη τα 12 τετραγωνικά μέτρα.
    - (γ) Εις χώρους υψηλού βαθμού κινδύνου η απόστασις μεταξύ καταιονιστών μιας διακλαδώσεως να μην υπερβαίνη τα 3 μ. και η μέγιστη καλυπτόμενη επιφάνεια τα 9 τ. μ. ανά καταιονιστή.
  - (12) Σύνδεσις δοκιμής του συστήματος καταιονισμού, εις μίαν εκ των πλέον απομακρυσμένων διακλαδώσεων καταιονιστών διαμέτρου 25 MM απολήγουσα, μέσω βάννας ελέγχου, εις ακροφύσιον ιδίας διαμέτρου με την διάμετρον των καταιονιστών. Η σύνδεσις να καταλήγη εις προσιτόν σημείον και το ύδωρ της δοκιμής να διοχετεύηται καταλλήλως άνευ ζημιών.
  - (13) Όπου εγκαθίσταται αυτόματο σύστημα καταιονισμού ύδατος το ειδικό υδραυλικό δίκτυο των καταιονητήρων εφόσον εξυπηρετεί μέχρι έξι (6) κεφαλές καταιονητήρων για κάποιο απομονωμένο χώρο, επιτρέπεται να συνδεθεί απευθείας με το εσωτερικό υδραυλικό δίκτυο ύδατος του κτιρίου, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό έχει τη δυνατότητα να παρέχει 6 λίτρα ύδατος ανά πρώτο λεπτό και ανά τετραγωνικό μέτρο σε ολόκληρη την επιφάνεια του προστατευόμενου χώρου και την απαιτούμενη πίεση για τη σωστή λειτουργία των καταιονητήρων.
Μεταξύ του ειδικού υδραυλικού δικτύου αυτών των καταιονητήρων και του εσωτερικού υδραυλικού δικτύου ύδατος του κτιρίου πρέπει να παρεμβάλλεται βάννα με ασφαλιστικό μηχανισμό που την κλειδώνει στην ανοιχτή θέση.

Σημειώσεις:

1) Τα ανωτέρω στοιχεία είναι αναγκαία εις εκάστην εγκατάστασιν. Αι διάφοροι Εταιρείαι κατασκευής συστημάτων «SPRINKLER» είναι δυνατόν να έχουν προσθήκη και έτερα εξαρτήματα, τα οποία αποσκοπούν εις την πλέον αξιόπιστον λειτουργίαν του συστήματος αυτομάτου καταιονισμού ύδατος (SPRINKLER).

2) Η παροχή ύδατος εξ εκάστου καταιονισμού, προκειμένου περί καταιονιστών μετ' ακροφυσίων διαμέτρου $\frac{1}{2}$ ίντσας (12,7 MM), δεν πρέπει να είναι μικροτέρα των 55 λίτρων ανά 1 λεπτόν της ώρας. Πρέπει να υπάρχει η απαιτούμενη πίεσις δια να δώση ο κάθε καταιονιστής αυτήν την παροχήν.

3) Δεν επιτρέπεται η χρήσις καταιονιστών διαφόρων μεγεθών ακροφυσίων εις εν σύστημα «SPRINKLER». Η ελαχίστη διάμετρος των ακροφυσίων να είναι 12,5 MM.

4) Η διάρκεια λειτουργίας του συστήματος καθορίζεται από 30'-120' πρώτα λεπτά.

Είναι ευνόητον ότι η παροχή, αναλόγως του προστατευομένου χώρου, ως προς τον βαθμόν κινδύνου και η διάρκεια λειτουργίας του συστήματος καθορίζουν και την απαιτούμενην χωρητικότητα της δεξαμενής, εις περίπτωσιν κατά την οποίαν δεν υπάρχει σύνδεσις με αξιόπιστον ανεξάντλητον πηγήν ύδατος, η οποία να παρέχη την ποσότητα ύδατος που απαιτείται κατά την λειτουργίαν του συστήματος.

5) Σωστόν είναι να υπάρχει εγκατάστασις αναγγελίας βλάβης εις το σύστημα αντλήσεως του συστήματος ή τυχόν διαρροής ύδατος εκ των σωληνώσεων.

6) Πλησίον εκάστου κατακορύφου σωλήνος τροφοδοσίας συστήματος «SPRINKLER» να υπάρχει ερμάριον με ειδικόν κλειδί αντικαταστάσεως κεφαλών «SPRINKLER» ως και αριθμός εφεδρικών κεφαλών «SPRINKLER» προς άμεσον αντικατάστασιν εάν παραστή ανάγκη.

Εν Αθήναις τη 8 Οκτωβρίου 1980

Ο Αρχηγός

Παναγιώτης Δημοσθ. Ποτουρίδης

Εγκρίνεται

Εν Αθήναις τη 2 Δεκεμβρίου 1980

Ο Υπουργός Δημοσίας Τάξεως

Δημήτριος Δαβάκης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Δ»

Συνημμένον εις την υπ' αριθ. 3/80 Πυροσβεστικήν Διάταξιν

Βοηθητικά εργαλεία και μέσα εις αιθούσας συγκεντρώσεως κοινού.

Α΄ ΓΕΝΙΚΑ:

- 1.- Αι αίθουσαι συγκεντρώσεως κοινού, επιβάλλεται να εφοδιάζονται δι' ωρισμένων βοηθητικών εργαλείων και μέσων.
- 2.- Τα εργαλεία αυτά να χρησιμοποιηθούν από τας ομάδας Πυροπροστασίας και εκκενώσεως του κτιρίου, δια την αντιμετώπισιν των αναγκών αι οποίαι θα παρουσιασθούν μέχρις αφίξεως των Πυροσβεστών (εγκλωβισμός, διάσωσις ατόμων, διάνοιξις κεκλεισμένης θύρας, σιδηρών ρολών, προσεγγίσεως και προσβολής εστίας πυρκαϊάς κ.λ.π).
- 3.- Τα εργαλεία και ειδικά μέσα να ευρίσκονται εντός ειδικού ερμαρίου, εις επίκαιρον και ασφαλή θέσιν πλησίον μιας Πυροσβεστικής φωλεάς.
- 4.- Το ερμάριον τούτο ονομάζεται σταθμός και θα λαμβάνη αύξοντα αριθμόν δι' ευμεγέθων γραμμάτων ως π.χ. «ΠΡΩΤΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ» «ΔΕΥΤΕΡΟΣ.....Κ.Λ.Π.
- 5.- Ο αριθμός των «ΣΤΑΘΜΩΝ» οι οποίοι θα είναι εφοδιασμένοι δια των ειδικών αυτών εργαλείων και μέσων, θα εξαρτηθή εκ του υπάρχοντος, εις εκάστην αίθουσαν συγκεντρώσεως κοινού, αριθμού φωλεών του υδροδοτικού πυροσβεστικού δικτύου ή ετέρου συστήματος πυροσβέσεως.

Β΄ ΕΙΔΙΚΑ

- 1.- Ανά τρεις (3) φωλεάς να υπάρχη και εις (1) «ΣΤΑΘΜΟΣ» δηλαδή εν ειδικόν ερμάριον εντός του οποίου θα ευρίσκωνται :
  - α) Εις (1) λοστός διαρρήξεως.
  - β) Εις (1) πέλεκυς μεγάλος.
  - γ) Εν (1) πτύον.
  - δ) Μία (1) αξίνη.
  - ε) Εν (1) σκέπαρνον.
  - στ) Μία (1) κουβέρτα διασώσεως (δύσφλεκτος) και
  - ζ) Δύο (2) ηλεκτρικοί φανοί χειρός.
2. Ανά εννέα (9) πυροσβεστικές φωλεάς εις τον ανωτέρω «ΣΤΑΘΜΟΝ» θα προστίθενται:
  - α) Μία αναπνευστική συσκευή οξυγόνου ή πεπιεσμένου ατμοσφαιρικού αέρος.
  - β) Δύο (2) ατομικά προσωπίδες μετά φίλτρου και
  - γ) Δύο (2) κράνη προστατευτικά.

Εν Αθήναις τη 8 Οκτωβρίου 1980
Ο Αρχηγός
Παναγιώτης Δημοσθ. Ποτουρίδης
Εγκρίνεται
Εν Αθήναις τη 2 Δεκεμβρίου 1980
Ο Υπουργός Δημοσίας Τάξεως
Δημήτριος Δαβάκης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Ε»

Συνημμένον εις την υπ' αριθ. 3/80 Πυροσβεστικήν Διάταξιν

**Οργάνωσις και εκπαίδευσις προσωπικού αιθουσών συγκεντρώσεως κοινού
δια την προστασίαν αυτών.**

Α' ΓΕΝΙΚΑ:

1. Όσον ταχύτερον επεμβαίνομεν εις περίπτωσιν εκρήξεως πυρκαϊάς, τόσον περισσότερον μειούται ο κίνδυνος εξαπλώσεώς της και καθίσταται ευκολοτέρα η κατάσβεσίς της. Το αυτό ισχύει και δια περιπτώσεις κινδυνευόντων ατόμων εκ σοβαρών συμβάντων. Δια τον λόγον αυτόν εκάστη αίθουσα συγκεντρώσεως κοινού πρέπει να διαθέτη ειδικόν πρόγραμμα καταπολεμήσεως πυρκαϊάς, το οποίον θα εφαρμόζηται ευθύς ως σημάνη συναγερμός είτε υπό του αυτομάτου συστήματος πυρανιχνεύσεως, είτε δι' οιοσδήποτε ετέρου τρόπου και παραλλήλως με την ειδοποίησιν της αρμοδίας Πυροσβεστικής Υπηρεσίας.
2. Το εις άνδρας δυναμικόν των ομάδων πυροπροστασίας, ως και τα χρησιμοποιούμενα μέσα κατασβέσεως εις εκάστην επιχειρήσιν, κατά περίπτωσιν πρέπει να προσδιορίζονται εις σχέσιν πάντοτε των τοπικών κινδύνων, βάσει των οποίων θα αποφασίζεται, εάν συντρέχη λόγος, να χρησιμοποιούν περισσότερα ή ολιγώτερα αυτόματα συστήματα πυροπροστασίας ή φορητά ή μόνιμα μέσα πυροσβέσεως.
3. Εις περίπτωσιν κατά την οποίαν δημιουργείται πρόβλημα αμέσου διασώσεως ανθρώπων, εις αιθούσας συγκεντρώσεως κοινού, πρέπει η ομάς Πυροπροστασίας της επιχειρήσεως, αναλόγως των ενδεχομένων κινδύνων να συμπληρούται και από ομάδα εκκενώσεως η οποία θα έχει ως αποστολήν της την εξασφάλισιν όλων των κινδυνευόντων ανθρώπων. Εχει παρατηρηθή ότι εις πολλάς περιπτώσεις πυρκαϊών αρκετά άτομα συμβαίνει να μην αντιλαμβάνωνται ή να μην ακούουν το σήμα κινδύνου και να εγκλωβίζονται μέσα εις καιόμενον κτίριον (υπερήλικες, νήπια, ασθενείς και άτομα που πάσχουν εκ βαρυκοΐας).
4. Οι ανελκυστήρες γίνονται «παγίδες θανάτου» και δια τούτο πρέπει να αποφεύγηται, πάση θυσία ή χρήσις των. Δια τον λόγον αυτόν να συνταχθή από εκάστην επιχειρήσιν μία τυποποιημένη σύστασις δια το κοινόν η οποία να ευρίσκεται επάνω εις κινητάς πινακίδας οπουδήποτε υπάρχουν ανελκυστήρες.

Β' ΕΙΔΙΚΑ :

1. Ομάς Πυροπροστασίας :

- α). Αναλόγως της εκτάσεως της επιχειρήσεως και των ειδικών συνθηκών αυτής καθορίζεται το προσωπικόν πυροπροστασίας.
- β). Εις την ομάδα πυροπροστασίας καλείται να συμμετέχη οιοσδήποτε εργαζόμενος εις την επιχειρήσιν.
- γ). Η σύνθεσις της ομάδος πυροπροστασίας αποτελείται από υποομάδας, εκάστη των οποίων περιλαμβάνει τρεις έως δέκα άνδρας και εξαρτάται κυρίως από σταθερούς συντελεστάς ήτοι:
  - (1). Του μεγέθους της επιχειρήσεως.
  - (2). Του κινδύνου της πυρκαϊάς εκ των έξω.
  - (3). Της αναμενομένης έξωθεν βοήθειας π.χ. εξ άλλου συγκροτήματος της επιχειρήσεως ή της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας.
- δ). Η ομάς πυροπροστασίας πρέπει να αποτελείται από άνδρας αρτιμελείς αρίστης σωματικής και πνευματικής καταστάσεως οι οποίοι θα πρέπει ακόμη να είναι :
  - (1) Διαθέσιμοι δια την πυροπροστασίαν συμφώνως προς το πρόγραμμα εργασίας και την κυρίαν απασχόλησιν αυτών.
  - (2) Πειθαρχικοί και δυνάμενοι να ενστερνιστούν το απαραίτητον ομαδικόν πνεύμα.
- ε). Η ομάς πυροπροστασίας πρέπει να καλύπτη όλο το 24ωρον.
- στ). Αρχηγός ομάδος πυροπροστασίας ορίζεται ο πλέον κατάλληλος εκ του προσωπικού. Όλα τα μέλη πρέπει να έχουν πλήρη γνώσιν των εγκαταστάσεων και των υφισταμένων κινδύνων.
- ζ). Η επιλογή των μελών της ομάδος πυροπροστασίας ενεργείται υπό του Αρχηγού πυροπροστασίας και απαιτείται η προς τούτο έγκρισις του Διευθυντού της επιχειρήσεως εις την οποίαν ανήκει η ομάς αυτή.

2. Εκπαίδευσις ομάδος πυροπροστασίας.

- α). Στελέχη και λοιπά μέλη της ομάδος Πυροπροστασίας εκπαιδεύονται εις την πρόληψιν, αντιμετώπισιν πυρκαϊών και συναφών καταστάσεων αρχικώς υπό της οικείας Πυροσβεστικής Αρχής.
- β). Η εκπαίδευσις αφορά :
- (1). Εις την χρήσιν των διατιθεμένων πυροσβεστικών μέσων.
  - (2). Εις την πρόληψιν πυρκαϊάς ή άλλων συναφών κινδύνων.
  - (3). Την έγκαιρον σήμανσιν συναγερμού εις περιπτώσιν εκρήξεως πυρκαϊάς και εις την αντιμετώπισιν αυτής.
  - (4). Την τεχνικήν αντιμετώπισεως των πυρκαϊών και της προλήψεως αυτών.
- γ). Πέραν της αρχικής εκπαίδευσεως ενεργούνται συμπληρωματικά αυτοδύναμοι εκπαιδευσις και ασκήσεις ανά τρίμηνον τουλάχιστον, αι οποίαι έχουν ως σκοπόν την ορθολογιστικήν χρήσιν των διατιθεμένων πυροσβεστικών μέσων υπό της επιχειρήσεως. Εις αυτάς συνιστάται να μετέχουν εκ περιτροπής και εργαζόμενοι, οι οποίοι δεν είναι μέλη της ομάδος πυροπροστασίας.
- δ). Ολοι οι εργαζόμενοι να εκπαιδεύονται εις την χρήσιν των πυροσβεστήρων, Πυροσβεστικού δικτύου ύδατος, ή αφρού, συστημάτων κατασβέσεως δια κόνεως ή διοξειδίου του άνθρακος και γενικώς των μέσων Πυροπροστασίας - διδασκόμενοι περί το πώς πρέπει να ενεργούν εις περιπτώσιν πυρκαϊάς ή άλλης συναφούς καταστάσεως ανάγκης.
- ε). Τόσον η εκπαίδευσις όσον και αι ασκήσεις ενεργούνται επί τη βάσει προγράμματος. Η πιστή τήρησις και εφαρμογή αυτού είναι στοιχείον βασικόν. Το πρόγραμμα να περιλαμβάνη θεωρητικήν και πρακτικήν εκπαίδευσιν προλήψεως και καταστολής πυρκαϊών, της εκπαίδευσεως ταύτης αναγομένης εις τα κάτωθι θέματα :
- (1). Εκδηλώσεως και συντηρήσεως του πυρός.
  - (2). Αιτίων πυρκαϊών.
  - (3). Αυταναφλέξεως.
  - (4). Μεταδόσεως του πυρός.
  - (5). Κατηγοριών πυρκαϊών.
  - (6). Τρόπου και μέσων κατασβέσεως πυρκαϊών.
  - (7). Πυροσβεστήρων εν γένει , χρήσεως αυτών, ως αι εθνικά προδιαγραφαί (NHS 10, 18, 19, 20, 21 κ.λ.π.).
  - (8). Εγκαταστάσεων και προσβολής του πυρός δι' ύδατος ή αφρού, χρήσεως αυτών καθορισμού καταλλήλων υδροστομίων κ.λ.π.
  - (9). Εκρήξεων.
  - (10). Προληπτικών μέτρων πυροπροστασίας επιχειρήσεως.
  - (11). Κατασταλικών μέσων πυροπροστασίας επιχειρήσεως και χρήσεως αυτών.
  - (12). Ασκήσεως κατασβέσεως εικονικής πυρκαϊάς και
  - (13). Ασκήσεων κατασβέσεως πραγματικής πυρκαϊάς.
- στ). Πραγματοποιούνται ασκήσεις εκτάκτων συναγερμών δια την δοκιμασίαν και διατήρησιν της ετοιμότητος, των ασκήσεων αυτών επαναλαμβανομένων τουλάχιστον ανά τρίμηνον. Αι ανωτέρω ασκήσεις πρέπει να γίνωνται και κατά την διάρκειαν δυσμενών συνθηκών (νυκτεριναί, ενώ επικρατούν παγετώνες κ.λ.π.).
- ζ). Η ομάς πυροπροστασίας μιας επιχειρήσεως δια να αποδώση αποτελεσματικώς πρέπει κατ' αρχήν να έχη την υποστήριξιν της Διευθύνσεως της επιχειρήσεως εις την οποίαν ανήκει αυτή. Αύτη πρέπει να αναγνωρίζει και εμπράκτως την ζωτικήν θέσιν της ομάδος πυροπροστασίας εις την καθημερινήν λειτουργίαν της επιχειρήσεως. Δια την λειτουργίαν της ομάδος απαιτείται κατάλληλος εξοπλισμός, ενώ δια την εκπαίδευσιν και την άσκησίν της χρειάζεται χρόνος, ο οποίος προφανώς θα πρέπει να αφαιρεθή από τον προγραμματισμένον τοιούτον δια την κυρίαν απασχόλησιν των μελών της. Αμφότερα τα ανωτέρω υπόκεινται φυσικά εις έγκρισιν της επιχειρήσεως. Υπενθυμίζεται όμως ότι η διεύθυνσις είναι η πρώτη υπεύθυνος δια την πυροπροστασίαν της επιχειρήσεως.

3. Καθήκοντα και υποχρεώσεις Αρχηγού Πυροπροστασίας.

- α). Καθίσταται συνυπεύθυνος μετά του Διευθυντού της επιχειρήσεως δια πάσαν παράλειψιν, αμέλειαν ή αδιαφορίαν περί την λήψιν και εφαρμογήν απάντων των προβλεπομένων προληπτικών μέτρων και κατασταλικών μέσων πυροπροστασίας ως και των λοιπών υποχρεώσεών του.
- β). Τηρεί πλήρη φάκελλον πυροπροστασίας.
- γ). Ορίζει τα όρια δράσεως εκάστης υποομάδος πυροπροστασίας ως και τα τυχόν ειδικά καθήκοντα των μελών της ομάδος, ίνα εις περιπτώσιν πυρκαϊάς ή ετέρου συναφούς συμβάντος αποφευχθή η σύγχυσις και αταξία μεταξύ των μελών της.

- δ). Καταρτίζει τα προγράμματα εκπαίδευσης και ασκήσεων εκτάκτων συναγεμμένων κατόπιν προηγούμενης συνεργασίας μετά του Διευθυντού της επιχειρήσεως.
- ε). Μεριμνά διά την καλήν συντήρησιν των μέσων πυροπροστασίας επιθεωρών ταύτα, ώστε να είναι πάντοτε κατάλληλα δια την χρησιμοποίησίν των.
- στ). Ενεργεί τακτικώς επιθεώρησιν των χώρων της επιχειρήσεως δια την ευταξίαν και καθαριότητα αυτών και δίδει τας απαιτητούς οδηγίας.
- ζ). Όταν παρίσταται ανάγκη, συμβουλευέται την οικείαν Πυροσβεστικήν Αρχήν εις θέματα πυροπροστασίας, εκπαίδευσεως κ.λ.π.
- η). Εις περίπτωσιν ασκήσεως προσκαλεί, ίνα παρίσταται εις αυτήν και αξιωματικός της αρμόδιας κατά τόπον Πυροσβεστικής Αρχής.
- θ). Προβαίνει εις θεωρητικήν και τακτικήν εκπαίδευσιν του προσωπικού πυροπροστασίας και των λοιπών ατόμων οι οποίοι εργάζονται εις την επιχείρησιν.
- ι). Εισηγείται εγκαίρως εις την Διεύθυνσιν της επιχειρήσεως την αντικατάστασιν των καταστάντων ακαταλλήλων πυροσβεστικών μέσων ή την συμπλήρωσίν των.
- ια). Ορίζει κατάλληλον μέλος της ομάδος πυροπροστασίας, ίνα τούτο υποστή υπό της Πυροσβεστικής Αρχής, την απαιτουμένην εκπαίδευσιν δια την εκάστοτε αναγόμεωσιν των πυροσβεστήρων και συντήρησιν των πυροσβεστικών μέσων γενικώς.
- ιβ). Λαμβάνει παν έτερον προληπτικόν μέτρον κατά του πυρός, το οποίον ενδείκνυται εκ των δημιουργουμένων εκάστοτε συνθηκών, προς τον σκοπόν εξαλείψεως ή μειώσεως των προϋποθέσεων δημιουργίας πυρκαϊάς και λοιπών συναφών καταστάσεων.
- ιγ). Αναρτά διάγραμμα συνθέσεως ομάδος πυροπροστασίας, το οποίον πρέπει να είναι πλήρως ενημερωμένον.
- ιδ). Τηρεί υποχρεωτικώς βιβλίον επιθεωρήσεων, εις το οποίον καταχωρούνται αι διαπιστούμεναι υπό αυτού ελλείψεις, παραλείψεις, συνθήκαι δυνάμεναι να προκαλέσουν πυρκαϊάς και έτεραι δυσμενείς καταστάσεις περί των οποίων δίδει αναφοράν εις τον Διευθυντήν της επιχειρήσεως, ο οποίος λαμβάνει γνώσιν ενυπογράφως.
- ιε). Εφοδιάζεται δια πυροσβεστικού δελτίου ταυτότητος υπό της αρμόδιας Πυροσβεστικής Αρχής κατόπιν αιτήσεώς του.
- ιστ). Εις περίπτωσιν πυρκαϊάς, ανεξαρτήτως μεγέθους, υποχρεούται εις την άμεσον κλήσιν της οικείας Πυροσβεστικής Αρχής.
- ιζ). Εις περίπτωσιν απουσίας ή κωλύματός του αναπληρούται υπό του Υπαρχηγού Πυροπροστασίας.

4. Καθήκοντα και υποχρεώσεις Υπαρχηγού Πυροπροστασίας.

- α). Τυγχάνει άμεσος συνεργάτης του Αρχηγού Πυροπροστασίας και βοηθεί αυτόν, συμφώνως προς τας εντολάς του.
- β). Αναπληροί τον Αρχηγόν Πυροπροστασίας εις περίπτωσιν απουσίας ή κωλύματός του, περιβαλλόμενος με τα αυτά καθήκοντα και υποχρεώσεις.
- γ). Εφοδιάζεται δια πυροσβεστικού δελτίου ταυτότητος υπό της Πυροσβεστικής Αρχής, κατόπιν αιτήσεώς του.

5. Καθήκοντα ομάδος Πυροπροστασίας.

α). Τα στελέχη και το προσωπικόν της ομάδος πυροπροστασίας εκάστης επιχειρήσεως, παραλλήλως προς τα λοιπά καθήκοντά των, πρέπει να μεριμνούν και δια την αντιμετώπισιν των αναγκών πυροπροστασίας της επιχειρήσεως ανταποκρινόμενοι εις τας συναφείς ανάγκας συντηρήσεως των εγκαταστάσεων πυροπροστασίας και να εξασφαλίζουν τας προϋποθέσεις καταπολεμήσεως των εκάστοτε εκρηγνυόμενων πυρκαϊών. Ειδικώτερον η ομάς Πυροπροστασίας επιβάλλεται να προέρχεται εις τας ακολούθους ενεργείας αι οποίαι αποσκοπούν είτε εις την πρόληψιν, είτε εις την αντιμετώπισιν των πυρκαϊών και λοιπών συναφών κινδύνων :

- (1). Την τακτικήν περιοδικήν συντήρησιν θερμικών ή ηλεκτρικών δικτύων, συσκευών και μηχανημάτων.
- (2). Την κατασκευήν πυροφραγμάτων κατά μήκος οδεύσεως καλωδίων ή σωληνώσεων μεταφοράς ηλεκτρικού ή θερμικού φορτίου.
- (3). Την διατήρησιν ελευθέρων διαδρόμων διαφυγής προς εξόδους κινδύνου ως και προσπελάσεως δια την παραλαβήν προς χρήσιν των μέσων πυροσβέσεως.
- (4). Την κατάστρωσιν σχεδίου και άσκησιν δοκιμαστικής εσπευσμένης εκκενώσεως των χώρων της επιχειρήσεως.

- (5). Την εξασφάλισιν κυκλοφορίας τόσον εντός της επιχειρήσεως, όσον και γύρωθεν αυτής κατά την διάρκειαν καταστάσεως ανάγκης.
- (6). Την παροχήν πρώτων βοηθειών εις περιπτώσεις καταστάσεως ανάγκης.
- (7). Την εξάσκησιν εις τον σωστόν χειρισμόν των συσκευών και εγκαταστάσεων πυροπροστασίας (πυροσβεστήρων, εν γένει συστημάτων κατασβέσεως, συστήματος πυρανιχνεύσεως κ.λ.π.).

β). Η ομάς πυροπροστασίας έχει ακόμη και τα κατωτέρω καθήκοντα :

- (1). Παρακολουθεί ανελλιπώς την υπό του προγράμματος προβλεπομένην εκπαίδευσιν και συμμετέχει των ασκήσεων.
- (2). Εις περίπτωσιν πυρκαϊάς επεμβαίνει ταχέως δια την καταστολήν της, συμφώνως προς τα καθορισθέντα ειδικά καθήκοντα εκάστου των μελών της.
- (3). Το προσωπικόν οφείλει να γνωρίζει τας θέσεις των πυροσβεστικών μέσων, τον τρόπον χρησιμοποίησεως αυτών, των πινάκων παροχής ηλεκτρικού ρεύματος εις την επιχείρησιν και των κομβίων συναγερμού. Επίσης οφείλει να γνωρίζει τους αριθμούς τηλεφώνου κλήσεως της οικείας Πυροσβεστικής Αρχής.
- (4). Εκτελεί αναντιρρήτως, τας εντολάς του Αρχηγού και Υπαρχηγού αυτής.
- (5). Υποχρεούται να γνωρίζει τους επικινδύνους χώρους και τα πιθανά αίτια εκρήξεως πυρκαϊών ή δημιουργίας συναφών καταστάσεων.
- (6). Εις περίπτωσιν πυρκαϊάς ή ετέρας συναφούς καταστάσεως υποχρεούται εις την άμεσον σήμανσιν συναγερμού και ειδοποίησιν της Πυροσβεστικής Αρχής.
- (7). Τα μέλη της αναφέρουν αμελλητί εις τον Αρχηγόν ή Υπαρχηγόν πυροπροστασίας πάσαν παρατηρηθείσαν βλάβην ή ανωμαλίαν λειτουργίας των μέσων πυροσβέσεως ή δημιουργίαν συνθηκών προκλήσεως πυρκαϊών και γενικώτερον επικινδύνου καταστάσεως.
- (8). Το προσωπικόν της ομάδος πυροπροστασίας υποχρεούται να γνωρίζει καλώς άπαντας τους χώρους της επιχειρήσεως και τας εξόδους κινδύνου, προς τον σκοπόν της διασώσεως κινδυνευόντων ατόμων εις τας εγκαταστάσεις της επιχειρήσεως, περιπτώσεως συντρεχούσης.

γ). Την ατομικήν προσπάθειαν πυροσβέσεως των επί τόπου εργαζομένων εις κινδυνεύον τμήμα της επιχειρήσεως σπεύδει και ενισχύει Υποομάς πυροπροστασίας του οικείου τμήματος, ενισχυόμενη εφ' όσον παρίσταται ανάγκη και από υποομάδας ετέρου τμήματος. Αι υποομάδες πυροπροστασίας κατά την αντιμετώπισιν των εκάστοτε εκρηγνυομένων πυρκαϊών, υποχρεούται κατ' αρχήν εις την παράλληλον ενέργειαν της διασώσεως τυχόν κινδυνευόντων ατόμων και εν συνεχεία εις την πρόληψιν ή σημαντικήν ελάττωσιν των εκ του πυρός ζημιών.

Εν Αθήναις τη 8 Οκτωβρίου 1980
Ο Αρχηγός
Παναγιώτης Δημοσθ. Ποτουρίδης
Εγκρίνεται
Εν Αθήναις τη 2 Δεκεμβρίου 1980
Ο Υπουργός Δημοσίας Τάξεως
Δημήτριος Δαβάκης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «ΣΤ»

Συνημμένον εις την υπ' αριθ. 3/80 Πυρ/κήν Διάταξιν

Στοιχεία εξόδων κινδύνου - οδών διαφυγής

ΓΕΝΙΚΑ :

1. Εις το παρόν παράρτημα δίδονται βασικά στοιχεία δια τας εξόδους κινδύνου και οδούς διαφυγής ώστε να παρέχουν αποτελεσματική προστασία προσωπικού και κοινού κατά την έξοδο και απομάκρυνσή του εκ των αιθουσών συγκεντρώσεως από καπνό και πυρκαϊάν.

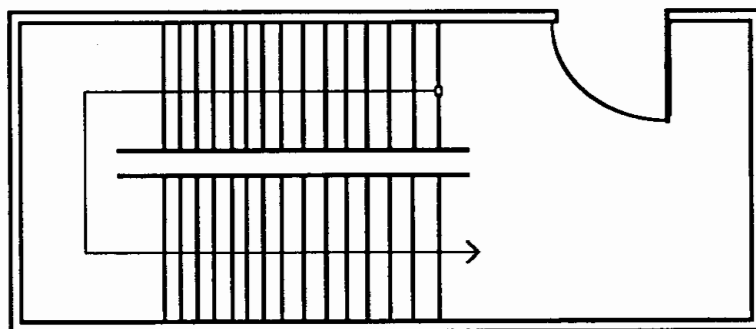
ΕΙΔΙΚΑ :

1. Κάθε κτίριο εις το οποίον στεγάζονται αίθουσαι συγκεντρώσεως κοινού να διαθέτει κυρίαν έξοδον προς τον ελεύθερον χώρον. Το πλάτος της κυρίας εξόδου πρέπει να έχη υπολογισθή ώστε να εξυπηρετή το ήμισυ τουλάχιστον του ολικού αριθμού των ατόμων των αιθουσών συγκεντρώσεως και να μην είναι ολιγώτερον του αθροίσματος του πλάτους όλων των διαδρόμων που οδηγούν εις την κυρίαν έξοδον.

2. Κάθε όροφος ενός κτιρίου, ο οποίος χρησιμοποιείται ως αίθουσα συγκεντρώσεως κοινού να επικοινωνή με την κυρίαν έξοδον και επί πλέον να διαθέτη και άλλας εξόδους δια των οποίων να εξασφαλίζεται η διαφυγή των 2/3 του ολικού αριθμού των ατόμων του ορόφου. Αι εξοδοί διαφυγής να οδηγούν δια κλιμακοστασίου προς τον ελεύθερον χώρον ή κοινόχρηστον οδόν και να τοποθετούνται μακράν η μία της άλλης.

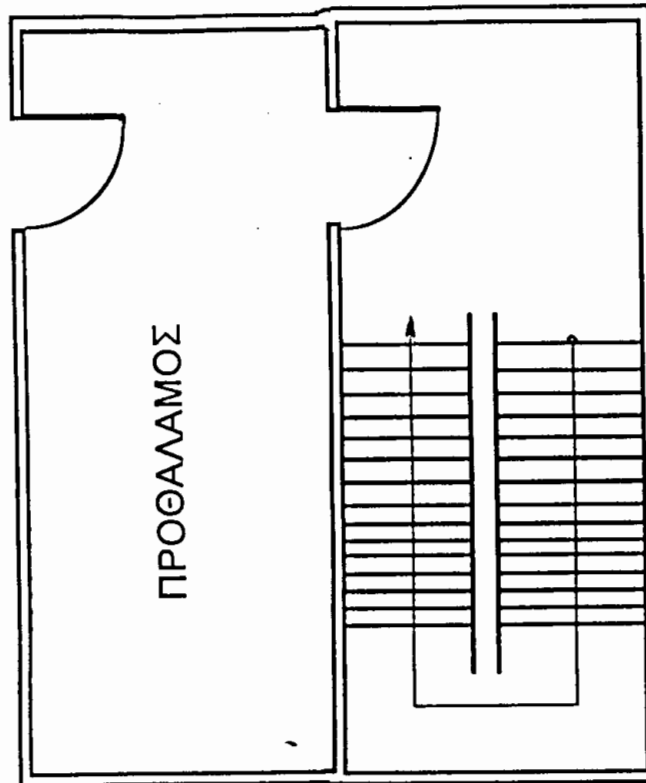
3. Τα κλιμακοστάσια δύναται να είναι τριων (3) τύπων:

α). Τελείως αποκλεισμένα του υπολοίπου του κτιρίου, με μόνα ανοίγματα θύρας πυραντόχου κατασκευής, αι οποίαι οδηγούν εκ του κτιρίου προς το κλιμακοστάσιον και αντιστρόφως. Άπασαι αι θύραι των κλιμακοστασίων πρέπει να είναι εφοδιασμένα δια μηχανισμών δια των οποίων θα κλείωνται αυτομάτως αφ' εαυτών. Τοίχοι και θύραι των κλιμακοστασίων αυτών πρέπει να έχουν αντοχήν εις πυρκαϊάν κατ' ελάχιστον δύο (2) ωρών. (Σχήμα. 1).

Σχήμα 1

β). Κατασκευασμένα εις τρόπον ώστε να μην προσβάλονται εκ του καπνού. Εις αυτά υφίστανται δύο (2) θύραι αι οποίαι κλείουν αυτομάτως αφ' εαυτών πριν εν άτομον εισέλθει εις το κλιμακοστάσιον. Επίσης υπάρχει προθάλαμος προ της εισόδου εις το κυρίως κλιμακοστάσιον. Δια του τρόπου αυτού παρέχεται η εξασφάλισις ότι καπνός και τοξικά προϊόντα καύσεως δεν δύναται να εισέλθουν εις τον κυρίως χώρον του κλιμακοστασίου, ο οποίος παραμένει ελεύθερος προς χρήσιν των ατόμων. Τοίχοι και θύραι των κλιμακοστασίων αυτών πρέπει να έχουν αντοχήν εις πυρκαϊάν κατ' ελάχιστον δύο (2) ωρών. (Σχήμα. 2).

Σχήμα 2

γ). Εξωτερικά ανοικτά τα οποία έχουν ανοίγματα προς το κτίριον μόνον τας θύρας εισόδου προς αυτό, εις κάθε όροφον. Αι θύραι αύται πρέπει να είναι πυραντόχου κατασκευής, ως ο διαχωριστικός τοίχος και ουχί κάτω των δύο (2) ωρών.

δ). Κυλιόμεναι κλίμακες αι οποίαι πρέπει :

- (1) Να πληρούν τας διεθνείς προδιαγραφάς σχετικώς με την κατασκευήν κανονικών κλιμακοστασίων, διαστάσεις κ.λ.π.
- (2) Να μην λειτουργούν με κατεύθυνσιν αντίθετον εκείνης της εξόδου κινδύνου.
- (3) Να είναι κατασκευασμένοι εκ πυραντόχων υλικών. Δύνανται να εξαιρεθούν της κατασκευής εκ πυραντόχων υλικών αι χειρολαβαί και αι επιφάνειαι εξόδου των κλιμάκων.
- (4) Καθ' όλον το μήκος εκάστης τούτων πρέπει να υπάρχει ελεύθερος χώρος άνω της χειρολαβής και προς τον τοίχον, κατ' ελάχιστον 10 εκατοστά του μέτρου.
- (5) Μία κυλιόμενη κλίμαξ να εξυπηρετή έναν όροφον, να διακόπτεται εις αυτόν και η συνέχεια να δίδεται εξ ετέρας κυλιομένης κλίμακος.

4. Κλιμακοστάσια τα οποία καταλήγουν εις χαμηλότερα επίπεδα από την έξοδον κινδύνου και χρησιμοποιούνται ως οδοί διαφυγής, πρέπει να διακόπτονται δια θυρών ή άλλου ασφαλούς τρόπου εις το σημείον της εξόδου κινδύνου και να έχουν σαφείς ενδείξεις της κατευθύνσεως εξόδου κινδύνου δια το κοινόν από την πλευράν της διαφυγής.

5. Οι διάδρομοι προς τα κλιμακοστάσια και άλλας οδούς διαφυγής να διαθέτουν χωρίσματα πυράντοχα κατ' ελάχιστον μιας (1) ώρας.

6. Εις ουδεμίαν περίπτωση επιτρέπεται οδός διαφυγής η οποία φθάνει εις την έξοδον κινδύνου να διέρχεται δια μέσου αποχωρητηρίου, λουτρού ή ετέρου δωματίου δυναμένου να αποκλεισθή εκ του εσωτερικού του.

7. Απαγορεύεται η χρήσις θυρών διπλής κατευθύνσεως (παλινδρομικών ή συρομένων ή περιστροφικών ή μετρήσεως αριθμού εισερχομένων), δια των οποίων παρεμποδίζεται η έξοδος.

8. Εκάστη κυρία είσοδος όταν χρησιμοποιήται και ως έξοδος κινδύνου πρέπει να ανοίγη προς τον ελεύθερον χώρον. Επίσης κάθε θύρα η οποία οδηγεί προς οδόν διαφυγής να ανοίγη προς την κατεύθυνσιν ταύτην.

9. Επί της επιφανείας των θυρών ή πλησίον αυτών να μην υπάρχουν καθρέπται ή άλλα αντικείμενα, τα οποία να δύνανται να παραπλανήσουν ως προς την ορθήν πορείαν της εξόδου κινδύνου. Παράθυρα, βιτρίναι, καθρέπται τα οποία εκ του μεγέθους των ή του τύπου κατασκευής των δύνανται να δώσουν εντύπωσιν θυρών, πρέπει να επισημαίνωνται κατά τοιούτον τρόπον ώστε να μην συγχέωνται με εξόδους.

10. Εκάστη θύρα εις τας οδούς διαφυγής πρέπει να είναι κατά τοιούτον τρόπον κατασκευασμένη και τοποθετημένη ώστε να ανοίγη με δύναμιν το πολύ δέκα χιλιογράμμων, κατά την φοράν της εξόδου, το δε άνοιγμά της, να μην παρεμποδίζη κλίμακας ή να ελαττώνη το πλάτος της οδού διαφυγής.

11. Όλαι αι θύραι αι οποίαι ανοίγουν προς την οδόν διαφυγής να είναι πυραντοχής ιδίας διάρκειας με αυτή του διαχωρίσματος το οποίον εξυπηρετούν και να διαθέτουν μηχανισμόν ο οποίος να τας κλείνη αυτομάτως.

Εν Αθήναις τη 8 Οκτωβρίου 1980
Ο Αρχηγός
Παναγιώτης Δημοσθ. Ποτουρίδης
Εγκρίνεται
Εν Αθήναις τη 2 Δεκεμβρίου 1980
Ο Υπουργός Δημοσίας Τάξεως
Δημήτριος Δαβάκης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Ζ»

Συνημμένον εις την υπ' αριθ. 3/1980 Πυροσβεστικήν Διάταξιν

Βασικά στοιχεία πυροφραγμών (Διαμερισματοποιήσις Πυρκαϊάς)

Α' ΓΕΝΙΚΑ:

1. ΣΚΟΠΟΣ

Εις το παρόν παράρτημα δίδονται βασικά στοιχεία πυροφραγμών οι οποίοι πρέπει να δημιουργούνται κατά μήκος καλωδιώσεων, σωληνώσεων κ.λ.π. δια ολοκλήρωσιν της διαμερισματοποιήσεως της πυρκαϊάς.

2. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ

Εις διαφόρους περιπτώσεις καθίσταται εύκολος η μετάδοσις μιας πυρκαϊάς από διαμέρισμα εις διαμέρισμα επειδή οι ευρισκόμενοι μεταξύ αυτών διαχωριστικοί τοίχοι φέρουν απροσπάτευτα ανοίγματα ή περάσματα καλωδίων, σωληνώσεων και άλλων στοιχείων τα οποία αποτελούν διόδους μεταδόσεως του πυρός.

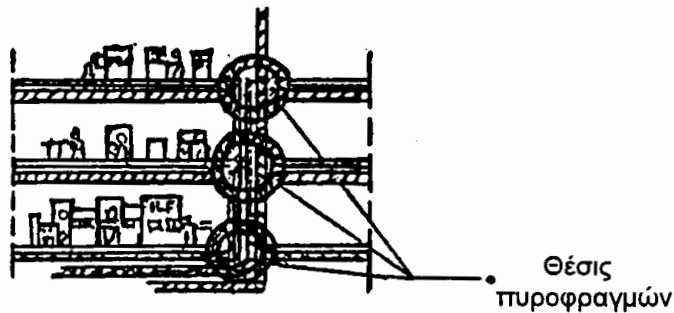
Η ανωτέρω διαμερισματοποιήσις επιτυγχάνεται δια της κατασκευής μεταξύ των χώρων πλήρων διαχωριστικών τοίχων, θυρών από πυράντοχα υλικά και ολοκληρώνεται δια της κατασκευής ειδικών πυροφραγμών δια την συμπλήρωσιν των ανοιγμάτων εις τοίχους, δάπεδα, οχετούς κ.λ.π. από τα οποία περνούν καλώδια ή σωληνώσεις. Τονίζεται ιδιαίτέρως ότι με την κατασκευήν πυροφραγμών διακόπτεται και η μεταφορά των καπνών και καυσαερίων που πολλές φορές αποδεικνύονται ιδιαίτέρως επιβλαβή δια τας εγκαταστάσεις και εμποδίζουν τον εντοπισμόν της εστίης της πυρκαϊάς.

Β' ΕΙΔΙΚΑ:

Θέσεις κατασκευής πυροφραγμών.

1. Οι πυροφραγμοί πρέπει να κατασκευάζωνται:

- α) Εις τα σημεία διόδου καλωδίων-σωληνώσεων από χώρον εις χώρον ή κατά μήκος των οδεύσεων αυτών.
- β) Εις οιασδήποτε μορφής και προορισμού ανοίγματα εις τοίχους ή δάπεδα μεταξύ των χώρων.
- γ) Εις θέσεις αλλαγής διευθύνσεως καλωδιώσεων ή αναχωρήσεων διακλαδώσεων.
- δ) Εις τας εισόδους καλωδίων εις πίνακας, τραπέζας εργασίας, συσκευάς, μηχανήματα κ.λ.π. (Σχήμα 1)

Σχήμα 1

Η πυρκαϊά και τα καυσαέρια της εξαπλούνται εις ζωτικές εγκαταστάσεις δια μέσου οχετών καλωδίων και άλλων ανοιγμάτων. Δια της δημιουργίας πυροφραγμών εις επίκαιρους θέσεις το κακό εντοπίζεται.

Αντιπροσωπευτικοί τύποι πυροφραγμών

1. Ειδικό - πυράντοχο ελαφρομπετόν (βερμικιλίτης ή περλίτης). Το ειδικό - πυράντοχο ελαφρομπετόν τοποθετείται με την βοήθεια προχείρου ξυλοτύπου και περιβάλλοντα καλώδια, σωληνώσεις κ.λ.π. δημιουργεί πυροφραγμό της επιθυμητής διατομής.

Υλικά και αναλογίες : Θερμικιλίτης ή περλίτης χονδρόκοκκος και τσιμέντο πυρίμαχο, ή έστω κοινό.

Αναλογία βερμικιλίτη ή περλίτη προς το τσιμέντο 5/1 έως 10/1 δια να έχωμεν ελαφρομπετόν εύθρυπτον. Το μίγμα κατεργάζεται μισόστεγνο (1,5 όγκος νερό). Συνιστώμενο πάχος πυροφραγμού 15 έως 20 εκ.

Αφαίρεσις ξυλοτύπου περίπου 6 ώρες μετά την χύτευσιν, εκτός αν έχη χρησιμοποιηθή κοινό τσιμέντο, οπότε ο χρόνος διπλασιάζεται.

Μετά το ξεκαλούπωμα, καλή αλλά προσεκτική (δια την μη έκπλυσιν) διαβροχήν. Απαραίτητον καλό κτύπημα ώστε το μίγμα να αγκαλιάση καλά καλώδια -σωληνώσεις κ.α.

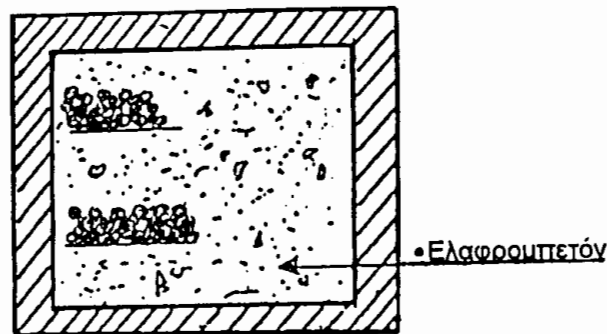
Αποτέλεσμα εφαρμογής πυροφραγμού:

Δια τσιμέντο πυρίμαχο, αντοχής εις θερμοκρασίαν περίπου 1200° C.

Δια τσιμέντο κοινό, αντοχής εις θερμοκρασίαν περίπου 300° C.

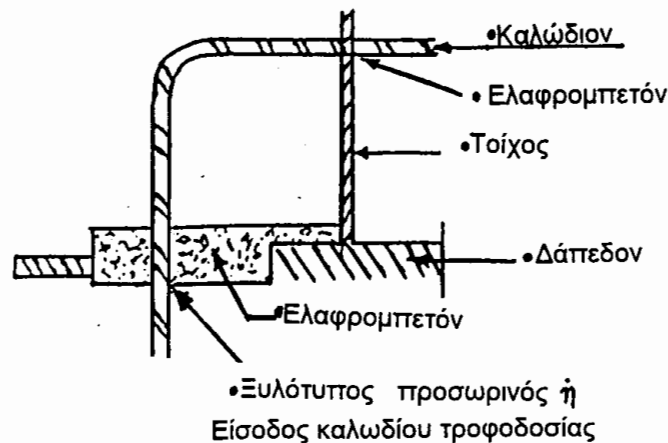
ΠΥΡΟΦΡΑΓΜΟΙ ΕΛΑΦΡΟΜΠΕΤΟΝ

Πυροφραγμός ολόκληρης διατομής εις οχετόν καλωδίων. (Σχήμα 2).

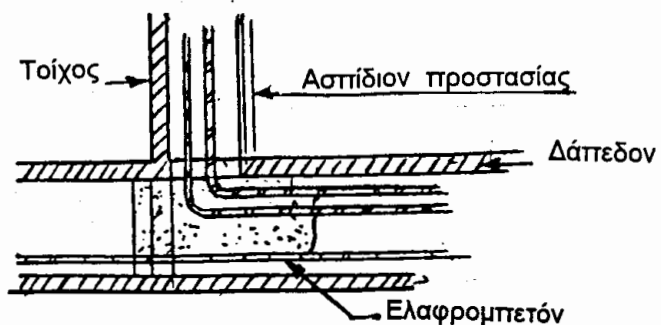
Σχήμα 2

Είσοδος καλωδίου τροφοδοσίας προστατευομένη με δύο πυροφραγμούς. (Σχήμα 3).

Σχήμα 3

Πυροφραγμός εις οχετό καλωδίων, εις το σημείο αλλαγής κατευθύνσεως. (Σχήμα 4).

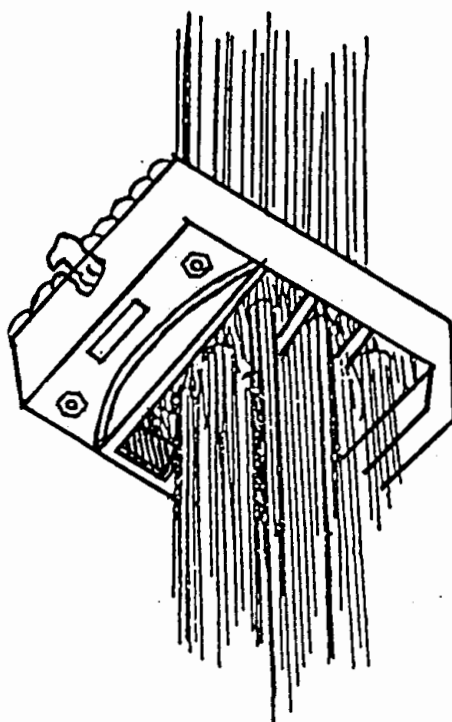
Σχήμα 4

2. Πυροφραγμοί τύπου Μ.Σ.Τ. Σουηδίας.

Αποτελούνται από προκατασκευασμένα μεταλλικά πλαίσια οδηγούς, μέσα στα οποία συσφίγγονται ειδικά τεμάχια (τούβλα διμερή από ειδικό ΝΕΟΠΡΕΝΕ) όπου περιβάλλουν τα προστατευόμενα καλώδια-σωληνώσεις.

ΠΥΡΟΦΡΑΓΜΟΙ ΣΟΥΗΔΙΚΟΙ Μ.Σ.Τ.

Πλαίσιον Μ.Σ.Τ. απλόν, εξοπλισμένον και τοποθετημένον. (Σχήμα 5).

Σχήμα 5

Πλαίσιον Μ.Σ.Τ. απλόν, με τα ειδικά πλαστικά τεμάχια δια το πέρασμα καλωδίων. (Σχήμα 6).

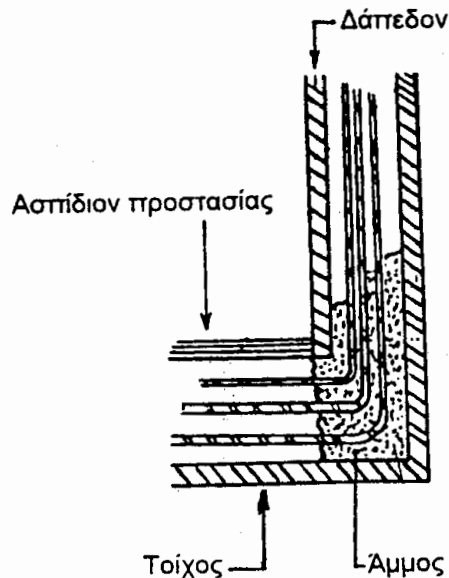
Σχήμα 6

3. Πυροφραγμοί από άμμον θαλάσσης.

Δια την κατασκευήν τους χρησιμοποιείται άμμος καθαρή χονδρόκοκκη, μέσα από συσσώρευση της οποίας περνούν τα προστατευόμενα (καλώδια - σωλήνες). Η διάταξις αυτή είναι ιδιαίτερως κατάλληλη σε θέσεις αλλαγής κατευθύνσεως καλωδιώσεων ή σε αναχωρήσεις διακλαδώσεων κ.α.

ΣΚΑΡΙΦΗΜΑ ΠΥΡΟΦΡΑΓΜΟΥ ΜΕ ΑΜΜΟΝ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗ

Πυροφραγμός εις οχετόν καλωδίων εις σημείον αναχωρήσεως καλωδίων. (Σχήμα 7).

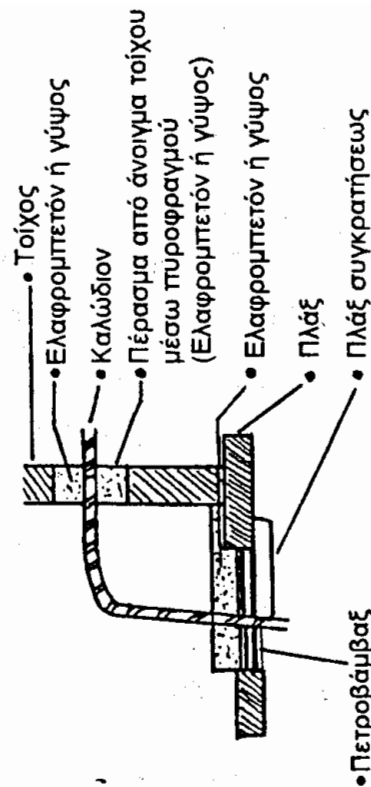

Σχήμα 7

Πυροφράγματα Πετροβάμβακα (με επίστρωση συγκρατήσεως).

Δια την κατασκευήν τους χρησιμοποιείται πετροβάμβαξ (γνωστός και ως ορυκτοβάμβακας) ο οποίος κλείνει το άνοιγμα. Τα καλώδια κ.α. περνούν μέσα από το προστατευτικό αυτό στρώμα. Πάνω σ' αυτό κατασκευάζεται επικάλυψις συγκρατήσεως από ειδικόν ελαφρομπετόν (Βερμικιλίτη ή περλίτη) ή επίστρωση γύψου.

Πέρασμα καλωδίου τροφοδοσίας από άνοιγμα πατώματος και τοίχου, μέσα από πυροφραγμόν πετροβάμβακα και ελαφρομπετόν ή γύψου. (Σχήμα 8).

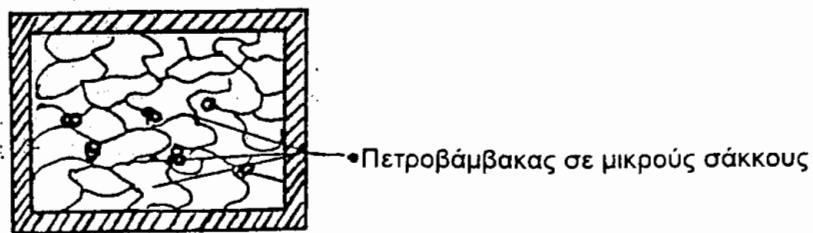
Σχήμα 8

4. Πυροφράγματα προσωρινά (Πετροβάμβακα)

Δια περιπτώσεις εις τας οποίας προβλέπεται ότι εις σύντομον χρόνον θα ξανανοιξη το άνοιγμα, αυτό εξασφαλίζεται με την στοιβάσαν μικρών σάκκων εις τους οποίους έχει τοποθετηθεί πετροβάμβακας. Αυτός πρέπει να είναι τύπου αμόρφου (μαλλι) και μεγάλης πυκνότητος (πάνω από 110 χιλγρ./Μ3). Η λύση αυτή είναι ιδανική δια εργοτάξια ή περιπτώσεις επεκτάσεων.

ΣΚΑΡΙΦΗΜΑ ΠΥΡΟΦΡΑΓΜΟΥ ΠΡΟΣΩΡΙΝΟΥ ΤΥΠΟΥ ΑΠΟ ΠΕΤΡΟΒΑΜΒΑΚΑ ΣΕ ΣΑΚΚΟΥΣ ΜΙΚΡΟΥΣ

Πυροφραγμός πετροβάμβακα σε μικρούς σάκκους (περιβάλλουν σφικτά τα καλώδια και κλείνουν τελείως το κούφωμα). (Σχήμα 9).

Σχήμα 9

Εν Αθήναις τη 8 Οκτωβρίου 1980
 Ο Αρχηγός
 Παναγιώτης Δημοσθ. Ποτουρίδης
 Εγκρίνεται η υπ' αριθ. 3 Πυροσβεστική Διάταξις
 μετά των συνημμένων παραρτημάτων
 Εν Αθήναις τη 2 Δεκεμβρίου 1980
 Ο Υπουργός Δημοσίας Τάξεως
 Δημήτριος Δαβάκης